

Katedra: KPP

Studijní program: Pedagogika

**Studijní obor
(kombinace):** Doplnkové pedagogicko psychologické studium

Knihovna a její uplatnění ve výchovně vzdělávacím procesu na SŠ

The library and its use in the educational processes at secondary school

Bakalářská práce: 09-FP-KPP-21

Autor:

Pavla RYCHTÁŘOVÁ

Podpis:

Adresa:

Na Žižkově 637

460 06, Liberec 6

Vedoucí práce: PaedDr. Jitka Jursová (Bělohradská)

Konzultant:

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
66	0	0	1	26	1 + 1 CD

V Liberci dne 22. 04. 2010

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ
461 17 LIBEREC 1, Studentská 2   Tel.: 48535 2515   Fax: 48535 2332

Katedra: pedagogiky a psychologie

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(pro bakalářský studijní program)

pro (kandidát)   **Pavla Rychtářová**

adresa: Na Žižkově 637, Liberec 6, 46006

studijní obor (kombinace): Doplnkové pedagogicko psychologické studium

Název BP: **Knihovna a její uplatnění ve výchovně vzdělávacím procesu na SŠ**

Název BP v angličtině: The Library and its use in the educational processes at secondary school

Vedoucí práce: **PaedDr. Jitka Bělohradská**

Konzultant:

Termín odevzdání: **květen 2010**

Pozn: Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování BP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné, resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 6.1.2009

.....

děkan

.....

vedoucí katedry

Převzal (kandidát): ..... **PAVLA RYCHTÁŘOVÁ** .....

Datum: ..... **13.3.09** .....

Podpis: ..... **Rychtářová** .....

Název BP: Knihovna a její uplatnění ve výchovně vzdělávacím procesu na SŠ

Vedoucí práce: PaedDr. Jitka Bělohradská

Cíl:

Cílem práce je vytvoření projektu na spolupráci školy s knihovnou při realizaci informační výchovy jako součásti vzdělávání žáků středních škol.

Požadavky:

- vypracovat rešerši informačních zdrojů k tématu
- analyzovat požadavky rámcových vzdělávacích programů v oblasti mediální, informační výchovy
- vypracovat návrh využití knihovny

Metody:

- vytvoření projektu výuky s využitím knihovny
- rozhovory s učiteli a knihovníky

Literatura:

Informační gramotnost: sborník z příspěvků z konference, konané 22. a 23. listopadu 2006 v Moravské zemské knihovně a Knihovnickém informačním centru FAST VUT. 1. vyd. Brno: Moravská zemská knihovna, 2007. 127. s. ISBN 978-80-7051-172-5.
KRAMPLOVÁ, Iveta; POTUŽNÍKOVÁ, Eva. *Jak (se) učí číst.* 1. vyd. Praha: Tauris, 2005. 95 s. ISBN 80-211-0486-4.
LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. *Dítě a kniha: o čtenářství jedenáctiletých.* 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 179 s. ISBN 80-86898-01-6.

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce.

V Liberci dne: 22. 04. 2010

Pavla Rychtářová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat paní PaedDr. Jitce Jursové za konsultace při vypracovávání zadání i samotné bakalářské práce, za doporučení základních informačních pramenů a za osobní přístup.

Další poděkování patří panu Mgr. Petru Hrůzovi za poskytnutí komplexních informací o práci s informacemi ve výuce na modelové škole.

Anotace

Práce Knihovna a její uplatnění ve výchovně vzdělávacím procesu na SŠ se zaměřuje komplexně na výchovu v oblasti práce s informacemi, vyzvednuto je pak využití knihovny v této oblasti vzdělávání.

Práce obsahuje dvě části, postupuje od obecného ke konkrétnímu. Na začátku vysvětluje změnu potřeb společnosti v oblasti práce s informacemi, navazuje změnami ve vzdělávacím systému a výchovou k práci s informacemi. Poslední teoretickou částí je kapitola věnovaná knihovnám.

Praktická část práce se zaměřuje na konkrétní využití knihovny ve výuce. Vybrána byla modelová škola – všeobecné gymnázium. Popsána je současná podoba práce s informacemi v učebním procesu. Poslední kapitola praktické části je tvořena podrobným plánem popisujícím nové využití knihovny v rámci výuky, konkrétně v předmětu český jazyk a literatura.

Klíčová slova: knihovna, informace, informační výchova, informační společnost, celoživotní vzdělávání, školní knihovna, trendy ve vzdělávání

Annotation

The thesis The library and its use in the educational processes at secondary school is focused on the education in field of work with information, with emphasis on a library use within this education field.

The thesis contains two parts, proceed from general to concrete. At the beginning changes of needs in the society in field of work with information are explained, the thesis continues with changes in education system and education towards the work with information. The last theoretical part is devoted to the libraries.

The practical part of the thesis is focused on a concrete using of a library in education process. Model school – a general grammar school has been chosen. The current image of the work with information in educational process is described. The last chapter of the practical part is formed by the punctual plan describing the new library usage within the educational framework, concretely in the Czech language and literature subjects.

Key words: library, information, information education, information society, lifelong learning, school library, trends in education

Anotación

La tesis La biblioteca y su aprovechamiento en la enseñanza en escuela secundaria está enfocada en la complejidad de la educación dentro del área de trabajo con la información, con acento al aprovechamiento de bibliotecas en esta área de educación.

La tesis contiene dos partes, va desde lo general a lo concreto. Al principio explica cambios de necesidades en sociedad en área de trabajo con informaciones, continua por cambios de sistemas educativos y educación informativa. El último capítulo teórico esta dedicado a las bibliotecas.

La parte práctica enfoca el aprovechamiento concreto de biblioteca en la enseñanza. Se ha elegido, una escuela de educación secundaria como modelo. Contiene una descripción del sistema del trabajo contemporáneo, junto a informaciones en la enseñanza. El último capítulo de la parte práctica, contiene un plano detallado, el cual describe un nuevo aprovechamiento de una biblioteca en la enseñanza, concretamente en clases de lengua y literatura checa.

Palabras claves: biblioteca, información, educación informativa, sociedad informativa, formación continua, biblioteca escolar, tendencias en educación

Obsah

1	Úvod	10
2	Mění se požadavky na vzdělání	11
2.1	Vzdělanostní (znalostní) společnost	11
2.2	Informační společnost	12
2.3	Celoživotní vzdělávání	12
2.4	Gramotnost	14
2.4.1	Čtenářská gramotnost	14
2.4.2	Funkční gramotnost	14
2.4.3	Informační gramotnost	15
3	Nový systém vzdělávání	16
3.1	Systém rámcových vzdělávacích programů	17
3.1.1	Rámcové vzdělávací program pro gymnázia	17
3.1.1.1	Rámcový vzdělávací program pro gymnázia	18
4	Výchova k práci s informacemi	20
4.1	Zdroje informací	21
4.1.1	Dokumenty	21
4.1.2	Zdroje informací ve výchovně-vzdělávacím procesu	22
4.1.3	Kniha ve výchovně-vzdělávacím procesu	22
4.2	Vedení žáků k práci s knihami	23
4.2.1	Vytvoření žádoucího vztahu ke knize	23
4.2.2	Knihy a dokumenty obecně v rámci výuky a domácí přípravy	24
4.2.3	Knihy v rámci volnočasových aktivit – zdroj zábavy a poučení	24
4.2.4	Kniha jako nezbytná součást vzdělávacího procesu	25
5	Knihovna	26
5.1	Veřejná knihovna	27
5.1.1	Poslání veřejné knihovny	28
5.1.2	Služby veřejné knihovny	29
5.2	Školní knihovna	30
5.3	Návyky k využívání knihovny	32
5.4	Trendy v rozvoji knihoven	32
5.4.1	Informační centrum	32
5.4.2	Mobilní knihovny	33
5.4.3	Digitalizace	33
5.4.4	Rozšířené služby knihoven	33
6	Využití knihovny ve výchovně-vzdělávacím procesu na modelovém všeobecném gymnáziu	34
6.1	Modelové gymnázium	34
6.1.1	Vybavení gymnázia	34
6.1.1.1	Zhodnocení vybavení	35

6.1.1.2	Míra využívání vybavení.....	35
6.1.2	Školní vzdělávací program	36
6.1.3	Výuka a práce s informacemi	36
6.1.3.1	Klíčové kompetence	37
6.1.3.2	Výchova k práci s informacemi	37
6.1.3.3	Český jazyk a literatura	38
6.1.3.4	Další předměty	38
6.1.3.5	Průřezová témata: mediální výchova	38
6.1.3.6	Spolupráce s knihovnou	39
6.2	Projekt zapojení knihovny do výchovně-vzdělávacího procesu.....	39
6.2.1	Včlenění do výuky	40
6.2.1.1	Plán učiva	41
6.2.1.2	Výuka realizovaná v knihovně ve kvintě, v 1. ročníku	42
6.2.1.2	Systematický přístup k výchově k práci s informacemi.....	43
6	Plán výuky v knihovně	44
7	Závěr	55
8	Zdroje	56
9	Seznam příloh	59

1 Úvod

Společnost prochází v posledních letech významnou změnou, čím dál větší význam mají v životě každého informace. Škola jako instituce připravující mladé lidi na život musí přizpůsobit svoji činnost tomuto trendu.

Národní i nadnárodní instituce činné v oblasti školství modifikují systém vzdělávání tak, aby více odpovídal požadavkům kladeným na moderní vzdělávání. Nová koncepce českého vzdělávacího systému přesouvá z velké části úlohu modifikace na jednotlivé školy. Ty pak vytvářejí vlastní školní vzdělávací programy, ve kterých definují, jakými konkrétními způsoby zohlední trendy ve výuce.

Učitelé na českých školách nemají podporu ve formě moderních metodických příruček, pracovních listů určených pro rozvoj dovedností či doplňkových materiálů, jako je tomu v jiných zemích (příklad Německo). Dalším problémem jsou často chybějící zkušenosti a časová tíseň při plánování a realizaci vyučování odpovídajícího novým požadavkům. Inovace vyučování se tak stává obtížnější.

Pro úspěšnou inovaci vyučování je pro každého učitele důležité vědět, jak se mění požadavky kladené na běžné lidi v souvislosti s informacemi a jaké dovednosti v této oblasti musí každý mít proto, aby mohl plnohodnotně žít. Konkrétní představa pak velmi zjednoduší proces inovace.

Jedním z největších pomocníků učitele je knihovna. Je naprosto přirozeným a optimálním místem pro práci s informacemi, využitelným jak pro utváření samotných dovedností v oblasti práce s informacemi, tak pro zpestření a zefektivnění výuky odborných předmětů.

Možností využití knihovny je nespočet. Pro návrh konkrétního plánu k využití knihovny bylo vybráno modelové všeobecné gymnázium s osmiletým, šestiletým a čtyřletým studijním oborem. Výchova k práci s informacemi se realizuje především v rámci předmětu český jazyk a literatura, zde se také přímo nabízí využití knihovny.

2 Mění se požadavky na vzdělání

Moderní doba mění výrazně úlohu i podobu vzdělávání. Vzdělání získává větší hodnotu, je nutným předpokladem pro kvalitní, spokojený život, ve vyspělých zemích často i k pouhému přežití. Po dlouhou dobu byl jako vzdělání vnímán soubor znalostí, dnes se k tomuto znalostnímu základu přidává celá řada schopností a dovedností. Jedná se především o schopnost zacházet s informacemi, jelikož informace je nejcennější komoditou dnešní doby.

Další důležitou schopností je schopnost se přizpůsobit. Ta je vyžadována díky rychle se měnícím podmínkám. Tato schopnost je úzce provázána se schopností práce s informacemi.

V souvislosti s těmito změnami se nejen zavádějí nové pojmy, především by se ale měly upravit vzdělávací procesy. Tomu se nyní věnují instituce na národní i mezinárodní úrovni.

V současnosti se setkáváme se dvěma novými pojmy označujícími trendy vývoje společnosti. Jimi jsou vzdělanostní (či znalostní) společnost a společnost informační. Každý z pojmů se vztahuje ke konkrétnímu trendu vývoje, vzájemně úzce souvisejí.

2.1 Vzdělanostní (znalostní) společnost

Vzdělanostní společnost klade velký důraz na soustavné vzdělávání, vzdělávání má velký význam pro její fungování. Vzdělání, lépe řečeno znalosti se stávají základním výrobním faktorem, nahrazujícím práci a kapitál¹. Obecně je pro tento typ společnosti charakteristické, že „ekonomická, sociální, kulturní i jakákoliv jiná lidská aktivita se stává závislou na objemu znalostí a informací“².

Dle jiné definice je znalostní společnost taková společnost, „kde zásadní roli ve vytváření ekonomické prosperity budou mít procesy spjaté s věděním: učení, tvorba, vědění a kreativita, rozšiřování vědění (zejména za pomoci nových informačních technologií), aplikace vědění a inovace.“³

---

¹ Informace získaná z Wikipedia.org, dostupná na:
http://translate.google.cz/translate?hl=cs&sl=en&tl=cs&u=http%3A%2F%2Fen.wikipedia.org%2Fwiki%2FKnowledge_society&anno=2

² Volně přeloženo z Wikipedia.org, dostupná na:
http://translate.google.cz/translate?hl=cs&sl=en&tl=cs&u=http%3A%2F%2Fen.wikipedia.org%2Fwiki%2FKnowledge_society&anno=2

³ Citováno z: Zpráva o stavu země. Strategické volby, před nimiž stojí, Potůček, 2004, str. 16

2.2 Informační společnost

Rozvoj moderních technologií s sebou přinesl vznik tzv. informační společnosti. Tento pojem je definovaný jako společnost, ve které je tvorba, distribuce, rozšiřování, používání, integrace a manipulace s informacemi významnou ekonomickou, politickou a kulturní aktivitou.⁴ Přirozenou vlastností informační společnosti je nadbytek informací. Je tedy důležité umět se v tomto prostředí pohybovat.

Informace jsou velmi důležitou komoditou v dnešním světě. Dle mnoha zdrojů se informace „staly nejvýznamnějším výrobním faktorem“⁵. Společnost by měla být vedena k uvědomění si této skutečnosti. Informacím by měla přikládat adekvátní hodnotu.

2.3 Celoživotní vzdělávání

„Koncept vzdělávání i vzdělávací proces se měnily v úzké vazbě na vývoj společnosti, její možnosti i potřeby.“⁶ Dnešní stav společnosti si tedy žádá změny v přístupu ke vzdělávání. Svět v procesu globalizace prochází zrychleným procesem změn. Informace se šíří rychlejším tempem, inovace rozvíjejí většinu oborů lidské činnosti. Na každého jedince žijícího v moderním světě jsou kladeny nároky na adaptaci. K dosažení pocitu spokojenosti však nestačí se pouze adaptovat na základním, nejnutnějším stupni. Žádoucí je naučit se v rychle se měnícím prostředí žít, využívat příležitosti a dosahovat prosperity. Ve vzdělanostní společnosti je celoživotní vzdělávání existenční záležitostí.

Není tedy překvapením, že mezi potřeby dnešní společnosti patří celoživotní vzdělávání, soustavné a efektivní. „Celoživotní vzdělávání je chápáno jako kontinuální proces formálního a neformálního vzdělávání každého občana Evropy, a to ve všech oblastech profesionálního, veřejného i soukromého života.“⁷ Koncept celoživotního vzdělávání se zabývají instituce na národní i nadnárodní úrovni. V celoživotním vzdělávání spatřují cestu ke spokojené a prosperující společnosti ve všech směrech.

Tématu celoživotního vzdělávání se věnuje například Lisabonský proces (r. 2000). V této souvislosti přichází s tzv. klíčovými kompetencemi (key competencies). Na základě

---

⁴ „is a society in which the creation, distribution, diffusion, use, integration and manipulation of information is a significant economic, political, and cultural activity.“ Volně přeloženo z Wikipedia.org, dostupné na: http://en.wikipedia.org/wiki/Information_society

⁵ Citováno z: Informační gramotnost 2, str. 97

⁶ Citováno z: Podpora informační gramotnosti, str. 7

⁷ Citováno z: Podpora informační gramotnosti, str. 7

Lisabonského procesu se začaly požadavky na klíčové kompetence zapracovávat do českých vzdělávacích konceptů, konkrétně pak do Rámcových vzdělávacích programů.

Odborníci Evropské komise definovali 8 klíčových kompetencí pro celoživotní učení⁸.

- 1 komunikace v mateřském jazyce
- 2 komunikace v cizích jazycích
- 3 matematické kompetence a základní kompetence v oblasti vědy a technologií
- 4 kompetence v práci s digitálními technologiemi
- 5 kompetence k učení
- 6 kompetence sociální a občanské
- 7 smysl pro iniciativu a podnikavost
- 8 kulturní povědomí a vyjádření

Tyto kompetence zahrnují soubor vědomostí, dovedností a postojů a jsou rozvíjeny v průběhu předškolního, základního a středního vzdělávání, na jejich rozvíjení se navazuje i v rámci vzdělávání vysokoškolského. Takto získané a rozvinuté kompetence tvoří základ pro celoživotní učení.

Nově definované kompetence vytlačují ze středu zájmu dosud často preferované encyklopedické znalosti. Znalosti jsou pochopitelně stále důležité, ovšem jejich efektivní osvojení a především smysluplné využití v praxi zajišťují právě ony kompetence.

Na základě Lisabonské strategie vznikla Strategie rozvoje lidských zdrojů pro Českou republiku pojednávající rovněž o celoživotním vzdělávání. V tomto dokumentu jsou používány termíny, jako je vzdělání formální, neformální a informální. Formální vzdělání vede k ucelenému školnímu vzdělání, realizuje se prostřednictvím vzdělávacích institucí, typicky prostřednictvím školy. Neformální vzdělávání naopak nevede k ucelenému školnímu vzdělání, realizováno je jinými institucemi, například kluby či institucemi na vzdělávání dospělých. Poslední, informální forma vzdělávání není založena na systematickosti a organizovanosti, je založena především na získávání zkušeností⁹. Samostudium pak může patřit jak do neformálního, tak do informálního vzdělávání.

---

⁸ Převzato ze zdroje: Učitelské listy, dostupné na: <http://www.ucitelske-listy.cz/2009/12/klicove-kompetence-reakce-na-trendy-ve.html>

⁹ Informace získané z: Člověk a vzdělání v informační společnosti, str. 91, 92

Předpokladem pro úspěšné celoživotní učení je tradičně gramotnost. Toto slovo však získává nový obsah.

2.4 Gramotnost

Pojem gramotnost už nezahrnuje pouze schopnost číst, psát a počítat. Gramotnost nyní nabyla další tři úrovně. Každá z úrovní je rozvíjena v různé fázi výchovně-vzdělávacího procesu. Poslední stupeň gramotnosti, gramotnost informační, se rozvíjí nejen během výchovně-vzdělávacího procesu, ale především v průběhu života.

2.4.1 Čtenářská gramotnost

Čtenářská gramotnost nesestává z pouhého zvládnutí základní techniky čtení. Podstatně důležitějším znakem čtenářské gramotnosti je schopnost text nejen přečíst, ale také s ním pracovat. Čtenář tak chápe, co čte a dokáže nad přečteným textem přemýšlet a získat z něj potřebný přínos. Nejedná se pouze o získávání informací, ale také o zdroj zábavy.

Čtenářská gramotnost je středem zájmu řady výzkumů prováděných na mezinárodní úrovni, nejznámějšími výzkumy jsou výzkum PISA¹⁰ a PIRLS¹¹.

2.4.2 Funkční gramotnost

„Funkční gramotnost znamená gramotnost v kontextu, tedy vztaženou k situaci a okolnostem, v nichž se člověk nachází“¹² Dle charakteru informací a práce s nimi se funkční gramotnost dělí na: gramotnost literární, dokumentovou a numerickou. Do funkční gramotnosti patří i gramotnost jazyková, tedy znalost mateřského i cizího jazyka.

Funkční gramotnost je předmětem výchovně vzdělávacího procesu na středních školách. Funkční gramotnost řeší Národní program rozvoje vzdělávání z roku 2001, rovněž v souvislosti s klíčovými kompetencemi.

---

¹⁰ Vysvětl.: Programme for International Student Assessment pod OECD provádějící výzkumy mezi žáky ve věku 15 let v oblasti vzdělávání, dostupné z: <http://www.pisa.oecd.org/>

¹¹ Vysvětl.: The Progress in International Reading Literacy Study prováděná International Association for the Evaluation of Educational Achievement, dostupné z: <http://www.iea.nl/>

¹² Citováno z: Podpora informační gramotnosti, str. 13

2.4.3 Informační gramotnost

Informační gramotnost zahrnuje „obecnější kompetence, rozvoj komunikačních dovedností a důraz na výuku cizího jazyka. Navíc zahrnuje rozvíjení schopnosti pracovat s IT [...]“¹³

Tento pojem je často mylně používán v souvislosti s pouhou schopností používat počítač.

---

¹³ Citováno z: Podpora informační gramotnosti, str. 15

3 Nový systém vzdělávání

Jako reakci na změny ve společnosti a nutnou úpravu vzdělávacího systému České republiky začalo Ministerstvo školství vytvářet nový koncept vzdělávání.

V novém konceptu vzdělávání je zaveden vícestupňový systém vzdělávacích programů. Hovoří se také u několikastupňovém systému kurikulárních dokumentů. Kurikulum je zjednodušeně řečeno dokument, který zachycuje vzdělávací proces. Zahrnuje mimo samotný proces také podmínky tohoto procesu a použité prostředky. Kurikulum lze chápat především jako¹⁴:

- vzdělávací program, plán nebo projekt výchovně-vzdělávacího působení.
- obsahovou náplň výchovně-vzdělávacího působení, odpovídající obsahu osnov a metodických příruček
- dosažený výsledek, zkušenost, kterou si dítě v průběhu výchovně-vzdělávacího působení podle určitého kurikula osvojí

Tento systém umožní pružné reagování na aktuální potřeby ve vzdělávání, dává jednotlivým školám možnost vytvoření speciálních vzdělávacích programů pro své žáky. Na druhé straně však vymezuje rámec společný všem školám. Zajišťuje tak jistotu, jednotnou úroveň, které dosáhnou všichni žáci v daném oboru bez ohledu na absolvovanou školu.¹⁵

Nejvyšším stupněm systému je státní program vzdělávání, který je v kompetenci MŠMT a stanovuje na nejobecnější rovině kurikulární politiku státu.

Dalším stupněm jsou rámcové vzdělávací programy, které jsou rovněž centrálně zpracovány a řeší již jednotlivé stupně vzdělání a obory. Specifikují přípravu školních vzdělávacích programů.

Na nejnižší úrovni stojí právě školní vzdělávací programy. V tomto kurikulu si jednotlivé školy stanoví vlastní, individuální školní vzdělávací program. Právě zde se projevuje získaná autonomie škol a jejich volnost ve formování vlastních kurikulárních dokumentů.

---

¹⁴ Informace získány z: Co je to kurikulum, dostupné na: <http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=2841>

¹⁵ Informace získány z: Bílá kniha, str. 37

Nový koncept vzdělávání neklade již důraz na vstřebání velkých objemů dat, ale na „vyváženost poznatkového základu kurikula, rozvoje kompetencí i osvojování postojů a hodnot“¹⁶ Ve středu zájmu stojí nově několik cílů, a to¹⁷:

- naučit se poznávat
- naučit se jednat a žít společně
- naučit se být

Mezi priority nového vzdělávacího systému patří také výuka cizích jazyků, zaměřená nově na schopnost aktivního užívání jazyků.

Důraz je také kladen na zavádění nových aktuálních témat, mezi nimiž se objevuje například multikulturní výchova či výchova ke zdravému životnímu stylu. Tato témata nejsou zařazována z důvodu účelové popularity, ale proto, aby byli žáci včas a účinně formováni za účelem zvýšení hodnoty jejich života a zlepšení společenské situace.

Nový přístup ke vzdělávání klade důraz na vzájemnou provázanost obsahů předmětů, na schopnost aplikace získaných znalostí a dovedností. Nové cíle si také kladou nároky na učební metody, které rovněž procházejí procesem inovace.

3.1 Systém rámcových vzdělávacích programů

Systém rámcových vzdělávacích programů sestává z jednotlivých rámcových programů upravujících vzdělávání na různých stupních a v různých oborech.

3.1.1 Rámcové vzdělávací program pro gymnázia

Pro střední školy gymnaziálního typu existuje společný rámcový vzdělávací program označovaný jako RVP G, pro gymnázia s rozšířenou sportovní přípravou je k dispozici speciální Rámcový vzdělávací program pro gymnázia se sportovní přípravou označovaný jako RVP GSP. Dalším rámcovým vzdělávacím programem je Rámcový vzdělávací program pro dvojazyčná gymnázia s označením RVP DG.

Gymnázia zavedla výuku dle rámcových vzdělávacích programů nejpozději 1. září 2009¹⁸.

---

¹⁶ Citováno z: Bílá kniha, str. 38

¹⁷ Převzato z: Bílá kniha, str. 38

¹⁸ Informace získána z: RVP G, dostupné na: <http://rvp.cz/informace/dokumenty-rvp/rvp-g>

3.1.1.1 Rámcový vzdělávací program pro gymnázia

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia:

- je výchozím dokumentem pro tvorbu ŠVP čtyřletých gymnázií a odpovídajícího stupně víceletých gymnázií
- stanovuje úroveň vzdělání společnou všem absolventům gymnázií
- stanovuje požadovanou úroveň klíčových kompetencí
- konkretizuje obsahy jednotlivých předmětů, včetně jejich výstupů
- zařazuje do výuky průřezová témata s výrazně formativními funkcemi
- podporuje individuální výběr metod a komplexnost a propojenost obsahů jednotlivých předmětů
- umožňuje přizpůsobení obsahů žákům se speciálními potřebami a žákům mimořádně nadaným

Rámcový vzdělávací program pro gymnázia je rozdělen do 4 částí označených písmeny abecedy. Sestává z:

- Části A - Vymezení Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia
- Části B - Charakteristika vzdělávání
- Části C - Pojetí a cíle vzdělávání, Klíčové kompetence, Vzdělávací oblasti, Průřezová témata, Rámcový učební plán, Zásady pro tvorbu školního vzdělávacího programu pro čtyřletá gymnázia a vyšší stupeň víceletých gymnázií
- Části D - Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, Vzdělávání mimořádně nadaných žáků, Podmínky pro vzdělávání na gymnáziu

V případě gymnázií dává rámcový vzdělávací program jednotlivým školám větší volnost v mnoha oblastech – v organizaci výuky, v zařazování nových odborných obsahů či předmětů. Školy by měly vytvářet svá vlastní kurikula podporující jednak získání všeobecného vzdělání, jednak vedoucí ke specializaci žáků. Žáci by měli mít možnost na základě vlastního výběru volitelných předmětů prohloubit své zaměření a lépe se tak připravit na budoucí vysokoškolské studium. Samozřejmostí je důraz na rozvíjení klíčových kompetencí, efektivnější výuku cizích jazyků a schopnosti využívání nových technologií.¹⁹

---

¹⁹ Informace získány z: Bílá kniha, str. 52

„Vzděláváním na čtyřletých gymnáziích a na vyšším stupni víceletých gymnázií se usiluje o naplnění těchto cílů:

- vybavit žáky klíčovými kompetencemi na úrovni, kterou předpokládá RVP G;
- vybavit žáky širokým vzdělanostním základem na úrovni, kterou popisuje RVP G;
- připravit žáky k celoživotnímu učení, profesnímu, občanskému i osobnímu uplatnění.“

„Škola by měla navrhnout a v ŠVP popsat vlastní postupy, které budou všichni učitelé využívat k cílenému rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Tyto postupy se v ŠVP označují jako výchovné a vzdělávací strategie a uplatňují se při vyučování i v mimovýukových aktivitách.“

Rámcový vzdělávací program vymezuje následující klíčové kompetence:

- kompetenci k učení,
- kompetenci k řešení problémů,
- kompetenci komunikativní,
- kompetenci sociální a personální,
- kompetenci občanskou,
- kompetenci k podnikavosti

Rámcový vzdělávací program charakterizuje vzdělávací oblasti a cílové zaměření, dále podrobně definuje obsahy jednotlivých vzdělávacích podoblastí.

Rámcový vzdělávací program zahrnuje také práci s informacemi, a to v několika formách:

- v rámci výuky předmětu informatika a informační a komunikační technologie
- v rámci průřezového tématu mediální výchova
- v dalších předmětech v rovině obecné i v souvislosti se zvládnutím požadavků na konkrétní daný předmět

Informatika a informační a komunikační technologie navazuje na žákovu základní úroveň informační gramotnosti. Zajímavá je zejména podoblast Zdroje a vyhledávání informací, komunikace a Zpracování a prezentace informací.

4 Výchova k práci s informacemi

Moderní doba klade na každého člověka vysoké nároky v oblasti práce s informacemi. S informacemi do styku přichází každý, každý s nimi nějakým způsobem nakládá, vědomě či nevědomě. Množství informací za posledních několik desetiletí významně vzrostlo, v této souvislosti se setkáváme s pojmy jako informační smog²⁰. Před informacemi se totiž nedá „uzavřít“, je třeba se s nimi naučit efektivně zacházet. Informace se zároveň stala tím nejhodnotnějším v dnešním světě.

Výchova k práci s informacemi je nezbytnou součástí výchovně vzdělávacího procesu na všech stupních vzdělávání. Vede uživatele k efektivní práci s informacemi. Sestává z mnoha dílčích kroků, které se věnují jednotlivým bodům práce s informacemi. Tyto jednotlivé oblasti lze rozdělit například na²¹:

- Vědomí potřeby informace
- Druhy informačních pramenů
- Strategie vyhledávání informací
- Hodnocení informací
- Zpracování a úprava poznámek

Dle stejných autorů má výchova k práci s informacemi za úkol rozvoj těchto základních dovedností²²:

- čtení (základní, zběžné, porozumění čtenému textu aj.)
- orientace v informačních pramenech (využívání obsahu, rejstříku, titulního listu, tiráže aj.)
- práce s informační literaturou (dovednost pracovat se slovníky, encyklopediemi aj.)
- orientace v knihovně (rozdělení a stavění knižního fondu, manipulace s knihou aj.)
- orientace v sekundárních informačních pramenech (kartotékách, katalozích, bibliografiích aj.)
- základní bibliografické dovednosti (správná citace pramenů, chápání bibliografických odkazů aj.)

---

²⁰ Vysvětl.: „metaforický výraz pro nežádoucí, nepotřebné, neužitečné, jakoby znečišťující informace“, definice převzatá z webového slovníku cizích slov, dostupného na: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/informacni-smog>

²¹ Převzato z: Školní knihovny a výchova k práci s informacemi, str. 6

²² Převzato z: Školní knihovny a výchova k práci s informacemi, str. 7

- znalost a dovednost pořizování výpisků, poznámek, konspektů (jednoduché výpisky z knihy, složitější samostatné konspekty z odborného textu aj.)

Tyto dovednosti by měly být na základní úrovni vlastní už žákům základních škol, měly by být předpokladem pro úspěšný vstup do středoškolského vzdělávání. Často však absolventi základních škol patřičně vybaveni nejsou, osvojení těchto dovedností se proto stává předmětem výchovně-vzdělávacího procesu na střední škole.

Velmi důležitou dovedností, kterou mají žáci výchovně-vzdělávacím procesem získat, je přiměřená kritičnost. Informace jsou velmi často používány k manipulaci, jsou uváděny nesrozumitelně či mají chybný obsah. Výchova k práci s informacemi si klade také za cíl žáky ochránit. Na střední škole by však žáci měli již být schopni kriticky přistupovat k informacím a jejich zdrojům alespoň na základní úrovni.

4.1 Zdroje informací

4.1.1 Dokumenty

Existuje dlouhá řada informačních zdrojů (dokumentů), lze je dělit do různých skupin.

Jako základní dělení lze považovat dělení na klasické zdroje, zdroje elektronické a internet.

Dalším velmi užívaným dělením je dělení na dokumenty primární, sekundární a terciární. Primární dokumenty jsou nositeli potřebných informací, jsou přímou cestou k informacím. Sekundární dokumenty jsou v podstatě dokumenty odkazujícími na dokumenty primární. Obsahují tedy informace o primárních dokumentech. Dokumenty terciární odkazují na dokumenty sekundární.

Dokumenty dále lze dělit na tištěné, obrazové, zvukové a audiovizuální²³

Jednotlivé skupiny dokumentů i konkrétní druhy dokumentů mají svá specifika, často jsou omezeně použitelné. V první řadě je tedy důležité tato specifika znát a umět zvolit vhodný typ dokumentu.

Výše jmenované skupiny dokumentů pak obsahují jednotlivé druhy dokumentů²⁴.

²³ Informace získány z: http://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/pages/kde-hledat_opora.pdf

- Dokumenty tištěné
  - Písemné
    - Kniha – monografie, učebnice, skripta, příručky, sborníky
    - Periodické – noviny, časopisy, periodické sborníky, ročenky
    - Speciální dokumenty – patentové dokumenty, normativní dokumenty, firemní literatura, vědecko-kvalifikační práce, materiály z konferencí, výzkumné práce, legislativní dokumenty, separáty
  - Obrazové
  - Grafika, mapy a atlasy, plány, fotografické dokumenty, výkresy
- Zvukové
  - Audiomateriály s různými obsahy
- Audiovizuální
  - Různé audiovizuální materiály na videokazetách, CD a DVD

4.1.2 Zdroje informací ve výchovně-vzdělávacím procesu

Nový koncept vzdělávání je třeba převést do praxe. Jedná se o nejjednodušší proces, který se odehrává na dvou rovinách. První rovina zahrnuje především organizační činnosti, tedy takové činnosti, které zajišťují plánování, zavádění a realizaci, jakožto i kontrolu nového konceptu. Ve druhé rovině se nachází už samotný vzdělávací proces, tedy interakce učitele a žáka a jeho výsledky.

Výchovně-vzdělávací proces v souvislosti s prací s informacemi zahrnuje mnoho dílčích oblastí. Na počátku je třeba žáky vést k práci s informačními zdroji, vyvolat potřebu žáka k práci s nimi a vybudovat v nich vztah k informacím a jejich zdrojům. S tím také souvisí učení hodnotám, v tomto případě učení hodnotě vzdělání. Zařadit by se sem měla i konkrétně hodnota knihy.

4.1.3 Kniha ve výchovně-vzdělávacím procesu

Kniha je pro velkou část žáků prvním a základním zdrojem informací. Vytvářejí si k ní vztah už od raného dětství, v první etapě je pro ně kniha zdrojem zábavy či odpovídá na jejich zvědavé otázky. Uspokojuje jejich vnitřní potřeby, nevychází z požadavků, které na ně klade společnost. V této etapě dítě vede ke knize rodina, mateřská škola, později škola

---

²⁴ Informace získány z: http://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/pages/kde-hledat_opora.pdf

základní. Na střední školu vstupuje s již částečně vybudovaným vztahem ke knize. Často je však nedostatečný či negativní, proto je třeba vztah ke knize vytvářet i u žáků střední školy.

Kniha je základním a nejrozšířenějším informačním zdrojem. V prvním stádiu práce s informacemi by měla mít hlavní místo kniha, doplněná časopisem. Kniha má totiž oproti ostatním informačním zdrojům mnoho výhod. Na rozdíl od internetu je plně kontrolovatelným zdrojem informací. Dětské knihy jsou přizpůsobeny jednotlivým věkovým kategoriím co do obsahu i zpracování. Obsah je tedy bezpečný, často zahrnuje i výchovně-vzdělávací prvky, včetně prvků etických, všeobecněznalostních a jiných. Učí děti hodnotám.

Kniha má i další významné přednosti. Dle výzkumu čtenářské gramotnosti PIRLS 2001 četba románů nejvýrazněji ovlivňuje rozvoj čtenářských dovedností²⁵. Četba ostatních typů knih či dokumentů, včetně naučné literatury, nemá na utváření čtenářských dovedností prokazatelný vliv. Z tohoto důvodu je tedy velmi vhodné rozvíjet čtenářství ve škole.

Druhým vhodným informačním zdrojem je dobře zvolený časopis. Co se týče vhodnosti obsahu, má podobné vlastnosti jako kniha.

4.2 Vedení žáků k práci s knihami

4.2.1 Vytvoření žádoucího vztahu ke knize

Aby si žáci mohli začít osvojovat efektivní práci s informacemi, musí mít v první řadě správný vztah k informačním zdrojům. Na počátku stojí motivace k samotnému sáhnutí po knize či jiném zdroji informací. Žák musí cítit vlastní potřebu se na tyto zdroje obracet, musí je sám aktivně vyhledávat. Je tedy žádoucí u žáka vytvořit pozitivní vztah ke knihám, posléze ke zdrojům informací obecně. Nejedná se pochopitelně pouze o zdroje informací v pravém slova smyslu, ale také o knihy a další dokumenty sloužící jako prostředek kvalitní zábavy a smysluplného vyplnění volného času.

Postupem času by měl žák cítit potřebu vzdělávat se, měl by považovat za důležité rozvíjet se.

---

²⁵ Informace získány z: Jak (se) učí číst, dostupné také online na: <http://www.uiv.cz/clanek/163/1051>, str. 30

4.2.2 Knihy a dokumenty obecně v rámci výuky a domácí přípravy

Jak již bylo několikrát řečeno, knihy lze využívat obecně ke dvěma účelům – ke vzdělávání a k zábavě. V optimálním případě se do jisté míry obě tyto oblasti překrývají.

Využívání knih a dalších informačních materiálů by se mělo stát standardní součástí výchovně-vzdělávacího procesu. Své zastoupení mají v různých formách jak v průběhu výuky samotné, tak v průběhu domácí přípravy. Je na každém vyučujícím, jak využití knih zakomponuje do výuky či domácí přípravy. V tomto okamžiku je však vždy žádoucí vést žáky k práci s těmito materiály, a to za využití knihovny, a to školní, veřejné i domácí.

V rámci domácí přípravy žáků je snadnější zahrnout do jejich činností práci s informacemi. Učení se práci s informacemi má svá specifika a vyžaduje často individuální přístup, především z důvodu různé časové náročnosti u různých žáků. Z tohoto hlediska je vhodné zakomponovat tyto činnosti do domácí přípravy. Na žáky není vyvíjen tlak a mají více prostoru pro skutečné rozvíjení těchto dovedností.

V rámci domácí přípravy také může být žákům ponechán větší prostor k vlastnímu řešení. Mají větší možnosti například ve výběru zdrojů informací a jejich zpracování. Domácí příprava tak může zahrnovat řadu úkolů, které významným způsobem rozvíjejí schopnosti žáků.

4.2.3 Knihy v rámci volnočasových aktivit – zdroj zábavy a poučení

Pro žáky by se neměla kniha a obecně informační zdroje stát pouze součástí vzdělávání. Měl by se podpořit pohled žáka na knihu jako na prostředek k příjemnému strávení času. Žák by měl v knihách objevit skutečný zdroj potěšení.

Právě knihy sloužící k zábavě mají často velmi pozitivní vliv na vývoj jedince. Především beletrie se významněji podílí na rozvoji schopnosti efektivní práce s informacemi. Tuto závislost prokázali mezinárodní výzkumy PIRLS a PISA. Mimo tohoto zcela praktického hlediska přináší četba žákům prostor k relaxaci, rozvoji tvořivosti, dále také pohled na nové věci a nové situace. Volbou vhodných titulů může četba vychovávat v pravém slova smyslu.

Smyslem pěstování čtenářství u žáků je také podporování přirozené zvědavosti. Žáci, kteří naleznou zalíbení v získávání informací, mají nejlepší předpoklady k úspěšnějšímu

a vnitřně bohatšímu životu. Práce s informacemi, ať už v rámci výuky či v rámci volnočasových aktivit, by měla být vyvolána vlastní touhou.

4.2.4 Kniha jako nezbytná součást vzdělávacího procesu

Žádná vzdělávací instituce není schopna předat svým návštěvníkům veškeré potřebné znalosti. Tento fakt je ještě více umocňován neustálou potřebou aktualizování, doplňování či výraznějšího rozšiřování znalostí a dovedností. Absolventi se tedy budou potýkat s prací s informacemi v běžném pracovním i soukromém životě.

Přístup k informacím ve výchovně vzdělávacím procesu se musí bezpodmínečně změnit. Nelze už předávat obsáhlé soubory vědomostí a dovedností. Je třeba předávat takové vědomosti a dovednosti, které žákům otevřou cestu k vědomostem a dovednostem, které budou kdykoli v budoucnu potřebovat. Je tedy důležité naučit je se ve světě informací orientovat, ne předávat množství rychle zastarajících a nepotřebných dat.

Práce s knihou a informačními zdroji je nedílnou součástí vyučovacích předmětů, dále se jí věnují speciální předměty jako informační výchova a mediální výchova.

5 Knihovna

Knihovna je instituce, která shromažďuje materiály informačního a uměleckého charakteru. Často slouží nejen ke zpřístupnění těchto informací, ale rovněž k jejich archivaci, plní tedy funkci depozitu.

Knihovny obecně lze dělit dle různých kritérií do jednotlivých kategorií. Pravděpodobně nejpoužitelnější základní dělení vychází z doporučení organizace UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, česky Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu). Toto doporučení dělí knihovny na:

- národní knihovny
- knihovny institucí terciárního vzdělávání
  - hlavní nebo centrální univerzitní knihovny či skupina univerzitních knihoven, které spadají pod společnou správu
  - knihovny příslušející vzdělávací instituci, nespádají však pod společnou správu
  - knihovny náležející vzdělávací instituci, které nejsou její součástí
- další významné nespecializované knihovny, které nesplňují výše jmenované charakteristiky
- školní knihovny sloužící primárně žákům a učitelům, často rovněž přístupné veřejnosti
- specializované knihovny, spravované asociacemi, výzkumnými institucemi a dalšími subjekty shromažďující specificky zaměřené materiály
  - knihovny poskytující služby veřejnosti bez výjimky
  - knihovny primárně určené vymezené skupině uživatelů, poskytující v některých případech materiály i externím subjektům
- veřejné či populární knihovny
  - knihovny financované prostředky státního rozpočtu (příspěvkové či rozpočtové organizace)
  - knihovny financované ze soukromých zdrojů

Každá knihovna by měla být na základě primární funkce zařaditelná do jedné z kategorií.

Školní a veřejné knihovny se dále dělí do několika kategorií dle množství spravovaného objemu materiálů.

U veřejných knihoven rozlišujeme 4 kategorie, a to:

- do 2.000 svazků
- od 2.001 do 5.000 svazků
- od 5.001 do 10.000 svazků
- nad 10.000 svazků

U školních knihoven rozlišujeme pouze 3 kategorie, a to:

- do 2.000 svazků
- od 2.001 do 5.000 svazků
- nad 5.000 svazků

Pro žáky středních škol jsou přístupné především veřejné knihovny a knihovna školní. Trendem dnešní doby je rozvoj školních knihoven, žáci pak se školní knihovnou přijdou styku častěji a přirozeněji. Školní knihovna má však mnohá omezení a neposkytuje tak širokou škálu materiálů. Školy jsou také často výrazně omezeny financemi v této oblasti.

5.1 Veřejná knihovna

„Veřejná knihovna je organizace, zřízená, podporovaná a dotovaná společností, a to buď prostřednictvím místní, regionální či národní správy nebo jinou formou společenské organizace. Zajišťuje přístup k vědění, informacím a uměleckým dílům prostřednictvím různých zdrojů a služeb. Je přístupná všem členům společnosti stejně, bez ohledu na rasu, národnost, věk, pohlaví, náboženství, jazyk, invaliditu, ekonomické postavení, zaměstnání a dosažený stupeň vzdělání.“²⁶

Dle výše uvedené definice je veřejná knihovna jednoduše řečeno místem, na kterém jsou shromážděny materiály informačního či uměleckého charakteru a jsou zpřístupněny široké veřejnosti. Právě zpřístupnění těchto materiálů je základním kamenem poslání knihoven.

Veřejná knihovna má celou řadu funkcí. Slouží k rozšiřování poznatků a vědomostí ze všech oblastí lidské činnosti, zajišťuje jejich aktualizaci (především za využití různých médií), poskytuje materiály pro osobnostní rozvoj jedinců a také zdroje zábavy. Knihovny „hrají významnou úlohu v rozvoji a udržování demokratické společnosti tím, že umožňují

---

²⁶ Informace získány z: Služby veřejných knihoven, str. 11

každému přístup k široké a rozmanité oblasti vědění a názorů.“²⁷ Sbírký veřejné knihovny by neměly podléhat cenzuře a měly by zajistit každému jedinci přístup k takovým informacím, které se sám zvolí.

Veřejná knihovna také může spolupracovat s dalšími vzdělávacími institucemi, a to i v oblasti výchovy k efektivní práci s informacemi.

5.1.1 Poslání veřejné knihovny

Veřejná knihovna má řadu zcela konkrétních poslání. Knihovna se věnuje mnoha činnostem, tyto činnosti se v podstatě prolínají s jednotlivými posláními. Jedná se především o tyto oblasti činností ²⁸:

- vytváření a posilování čtenářských návyků od raného dětství;
- podpora samostatného sebevzdělávání i všech stupňů školského vzdělávání;
- poskytování příležitosti pro osobní tvůrčí rozvoj;
- povzbuzování imaginace a kreativity dětí a mládeže;
- podpora uvědomělého přístupu ke kulturnímu dědictví a k hodnotám umění a pokroku vědy;
- zajišťování přístupu ke všem kulturním formám prezentace reprodukčního umění;
- podpora dialogu mezi kulturami a kulturní rozmanitostí;
- podpora tradice lidové slovesnosti;
- zpřístupňování všech druhů obecních informací;
- poskytování informačních služeb místním podnikům, sdružením a zájmovým skupinám;
- podpora rozvoje informační a počítačové gramotnosti;
- podpora a podíl na všech akcích a programech zabývajících se odstraňováním negramotnosti, resp. - je-li to třeba - podněcování takových aktivit.

Těchto celkem 12 bodů Manifestu v sobě zároveň s posláním ukrývá funkce knihovny a její jednotlivé činnosti.

Manifest se také zabývá základními hodnotami společnosti, jimiž jsou „svoboda, prosperita a rozvoj společnosti i jednotlivců“. V oblasti těchto hodnot hraje veřejná knihovna

²⁷ Citováno z: Služby veřejných knihoven, str. 11

²⁸ Převzato z: IFLA/UNESCO Public Library Manifesto 1994, dostupné také online na: http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/Manifest_sk.htm

důležitou roli, jelikož výrazně přispívá k rozvoji jednotlivců, potažmo celé společnosti, díky tomu napomáhá k dosažení prosperity. Svoboda závisí do velké míry na informační svobodě. Svobodný člověk může získávat informace dle vlastní potřeby a rovněž s nimi může svobodně nakládat (v mezích zákonů). Dle manifestu je informovanost občanů cestou k rozvoji demokratické společnosti.

Veřejná knihovna hraje významnou roli v dnešním světě celoživotního učení. Měla by tedy k celoživotnímu vzdělávání vést již žáky základních a středních škol.

5.1.2 Služby veřejné knihovny

Veřejná knihovna nabízí celou řadu služeb. Lze je rozdělit na dvě základní skupiny – služby základní, běžné, standardní a služby nadstandardní, speciální. Poskytování služeb obecně by mělo splňovat kritéria dostupnosti celé společnosti, včetně menšin.

Mezi základní služby knihovny patří především²⁹:

- půjčování knih a jiných materiálů
- poskytování knih a jiných materiálů prezenčně v knihovně
- informační služby s využitím tištěných a elektronických médií
- poradenské služby čtenářům včetně rezervací
- informační služby místní veřejnosti
- výchova uživatelů včetně podpory programů boje proti negramotnosti
- organizování programů a akcí

Tyto základní služby mohou mít nejrůznější podobu. Mohou být poskytovány pouze na základní úrovni, nebo je lze poskytovat v nadstandardní šíři. Jejich konkrétní podoba vždy záleží na možnostech dané knihovny, také ale na přístupu jejich uživatelů. Knihovna přirozeně upravuje řadu služeb „k obrazu“ svých návštěvníků.

Výpůjční služba je zcela základní službou knihovny. Jedná se o absenční vypůjčení knihy registrovaným čtenářům. Výpůjční lhůty jsou různě dlouhé, obvykle lze lhůtu pro vrácení prodloužit, ne však neomezeně. V případě, že knihovna nemá požadovaný materiál ve svém fondu, může ho obstarat prostřednictvím meziknihovní, případně mezinárodní výpůjční služby, za poplatek. Zasílat lze také části dokumentů v digitální podobě.

---

²⁹ Převzato z: Služby veřejných knihoven, str. 31

Kompletní fond knihovny je obvykle zaznamenán v elektronickém katalogu, kde lze vyhledávat jednotlivé dokumenty dle zadaných kritérií.

K řadě materiálů umožňují knihovny přístup pouze prezenčně. Často se jedná o nějakým způsobem unikátní materiály. Rovněž může zpřístupňovat dokumenty v elektronické verzi, například periodika.

V rámci informační služby obdrží uživatelé odpovědi na své otázky související jak s knihovnou a jejími službami a fondy, tak obecně s prací s informacemi.

Rešeršní služby knihovny pomáhají uživatelům s vyhledáním literatury a dalších dokumentů k zadanému tématu. Rešerši lze zaměřit i na vyhledávání materiálů v cizích jazycích.

Veřejná knihovna musí mít ve svém fondu materiály vhodné pro všechny věkové skupiny. V oblasti materiálů pro děti a mládež by měla být obzvláště dobře vybavená, aby v nich vypěstovala žádoucí návyky. S tímto souvisí nejen vhodné materiální vybavení, ale také zkušený personál.

Knihovna má ve svém fondu celou řadu různých typů dokumentů, ať již tradičních či elektronických, běžné je také připojení k internetu.

5.2 Školní knihovna

Školní knihovna se stává nedílnou součástí školy. Rozumí se jí knihovna, která funguje při základních, středních a vyšších odborných školách. Opět se vyzdvihuje její význam a nutnost jejího zapojení do výchovně-vzdělávacího procesu na školách. Funkční školní knihovna slouží jak výuce samotné, tak je k dispozici žákům pro samostatnou práci.

Konkrétní podoba školní knihovny není upravena žádným nařízením, ale je v kompetencích vedení každé jednotlivé školy. Její podobu do značné míry ovlivňují stavy rozpočtu škol.

Školní knihovnu řeší Manifest UNESCO a IFLA o školních knihovnách³⁰. Školní knihovny jsou dle tohoto Manifestu součástí sítě společně s dalšími, především veřejnými knihovnami. Své služby poskytují opět bez omezení všem členům školy.

---

³⁰ IFLA/UNESCO Public Library Manifesto 1994, dostupné také online na: http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/Manifest_sk.htm

Dle již Manifestu má školní knihovna následující cíle³¹:

- podpora a zvyšování vzdělávacích cílů jako hlavní rys v poslání školy a studijních programů
- rozvoj a podpora dětských návyků a radost ze čtení a z učení a využívání knihoven po jejich celý život
- nabídka příležitostí pro získávání zkušeností s tvorbou a užíváním informací s cílem získat znalosti, porozumění, představivost a užitek
- podpora všech studentů v učení a v získávání praktických dovedností pro zhodnocení a využívání informací bez ohledu na jejich formu, druh či nosič včetně vnímavosti pro komunikaci ve společnosti
- umožnění přístupu k místním, regionálním, národním a globálním zdrojům a příležitostem, které odhalí studujícímu různost myšlenek, zkušeností a názorů
- organizování aktivit, které podpoří kulturní a sociální povědomí a vnímavost
- práce se studenty, učiteli, administrativními pracovníky a rodiči s cílem dosáhnout poslání (cílů) školy
- šíření pojetí, že intelektuální svoboda a přístup k informacím jsou základem účinného a odpovědného občanství a spoluúčasti v demokratickém procesu
- podpora čtení, zdrojů a služeb školní knihovny pro celou školní komunikaci i později

Dle výše uvedených cílů školní knihovna dostává novou, vyšší pozici ve škole, stává se z ní studijní a informační centrum školy. Vytváří vhodné prostředí pro realizaci informační výchovy, napomáhá v pěstování správného vztahu ke knihám a vzdělání obecně, umožňuje žákům nabýt patřičných zkušeností v práci s informacemi. Nejobecněji řečeno připravuje žáky na celoživotní učení.

Součástí knihovny jsou nejenom dokumenty samotné, ale i proškolený personál. Mělo by se jednat o pracovníka, který bude v knihovně zaměstnán na plný úvazek, může ho podpořit i pomocný personál či dobrovolníci z řad žáků. Mimo poskytování služeb žákům, tzn. pomoc při výběru dokumentů, pomoc při práci s nimi, by měl zaštiťovat informační výchovu na škole a podílet se na přípravě i realizaci výuky na škole. Jeho role je totiž

---

³¹ IFLA/UNESCO Public Library Manifesto 1994, dostupné také online na:
http://knihovnam.nkp.cz/sekce.php3?page=03_Leg/Manifest_sk.htm

i v jiných předmětech, než je jen informační výchova, jelikož práce s dokumenty by měla jít napříč všemi oblastmi výuky.

5.3 Návyky k využívání knihovny

Je žádoucí v žácích vypěstovat návyky vedoucí k návštěvě knihovny a k práci s informacemi. Tyto návyky jsou nutné z mnoha důvodů, především pak:

- člověk žijící v dnešním světě musí být schopný pracovat s informacemi
- pro většinu žáků se celoživotní učení stane samozřejmou součástí života

V některých případech lze návyky společnosti v oblasti práce s informacemi formovat „odspoda“ - žáci, pro které se práce s informacemi stane samozřejmostí, mohou své návyky přenášet i na další generace, na své rodiče, prarodiče či další osoby, kterých z různých důvodů nemohly být vytvořeny.

5.4 Trendy v rozvoji knihoven

S uvědomováním si důležitosti práce s informacemi dochází k výraznějšímu rozvoji knihoven. V České republice i ve světě lze zaznamenat řadu trendů.

5.4.1 Informační centrum

Z knihovny se stává tzv. informační centrum. Neposkytují už pouze knihy a časopisy k zapůjčení. Své fondy budují z nejrozličnějších typů dokumentů, od běžných tištěných po elektronické, samozřejmostí je připojení k internetu a využívání různých databází, českých i světových.

Podporována je také tzv. příruční knihovna, která poskytuje dokumenty k prezenční práci. Tímto způsobem mohou mít uživatelé k dispozici i unikátní, velmi drahé dokumenty a mají zaručen přístup k nim bez nutnosti čekat, až dokument bude k dispozici.

Mezi služby knihoven patří pomoc s vyhledáváním dokumentů a informací v nich obsažených, zpracování a vyhodnocování informací. Knihovny pořádají semináře pro své začínající uživatele, kde je seznamují se svým chodem a s možnostmi, které se uživatelům naskýtají. Knihovna jako informační centrum poskytuje také informace regionálního charakteru. Plní tak funkci obecního informačního centra.

5.4.2 Mobilní knihovny

Mobilní knihovny mohou sloužit zejména ke dvěma účelům. Tím prvním je propagace knih, čtenářství, knihoven. Mobilní knihovny přinášejí nejenom knihy, ale také doprovodný program zaměřený na různé cílové skupiny. V mnoha případech je mobilní knihovna také řešením v případě nedostatečných financí na provoz běžné knihovny. V některých oblastech, mezi něž patří například drobné odlehlé obce, je mobilní knihovna jediným zdrojem informací.

5.4.3 Digitalizace

Rozvoj informačních a komunikačních technologií rozšiřuje služby knihoven. Lze převést do digitální podoby dokumenty vzácné, které jednodušeji podléhají zkáze při používání. Originály pak mohou být uloženy, zakonzervovány a digitální verze dokumentu může být dána k dispozici široké veřejnosti. Tímto způsobem lze řešit i zpřístupnění dokumentů, které existují pouze v několika výtiscích. Přínosem je také možné ušetření finančních prostředků, jelikož není třeba knihy vydávat, distribuovat a skladovat.

Díky digitalizaci mohou knihovny disponovat daleko širší nabídkou zdrojů, jelikož se výrazně snižují náklady na pořízení, skladování a manipulaci. Do svých fondů tak mohou zařadit i cizojazyčné zdroje.

Digitalizace také zjednodušuje meziknihovní výpůjční služby. V mnoha případech není třeba zasílat kompletní dokument, ale zcela postačí zaslat jeho určitou část v digitální podobě. Opět dochází k velké úspoře času a peněz.

5.4.4 Rozšířené služby knihoven

Knihovny se přestávají soustředit pouze na svoji primární službu – na půjčování knih. Rozšiřují je o celou řadu dalších služeb a akcí. Knihovna tak přestává být pouze skladištěm knih, dostává nový rozměr. Stává se z ní kulturní centrum pro všechny věkové kategorie. Napomáhá tedy společnosti v rozvoji správným směrem v mnoha oblastech.

Pro žáky pak představuje prostor k rozvíjení kompetencí v oblasti sociální, multikulturní a tak podobně.

Mezi tyto nové služby knihovny patří například autorská čtení, promítání filmů, diskuse nad díly, to vše také za účasti autorů či přednášejících cizinců. Zařadit sem lze také přednášky, výstavy či jiné projekty.

6 Využití knihovny ve výchovně-vzdělávacím procesu na modelovém všeobecném gymnáziu

6.1 Modelové gymnázium

Modelové gymnázium patří mezi tradiční vzdělávací instituce v regionu, funguje již od roku 1919. Má tedy bohaté zkušenosti se vzděláváním na tomto typu instituce.

Na základě změn ve společnosti proběhly v roce 1990 výraznější změny ve výuce. Výuka byla po obsahové stránce upravena, byla částečně upravena skladba předmětů včetně přidání cizích jazyků, vznikly tři větve – humanitní, přírodovědná a matematická. V roce 1991 zde proběhl první ročník v rámci česko-německé větve s vybranými předměty vyučovanými v německém jazyce.

Na gymnáziu probíhá výuka v rámci osmiletého programu víceletého gymnázia, šestiletého oboru dvojjazyčného česko-německého gymnázia a v rámci čtyřletého gymnaziálního studia. Čtyřletý studijní obor je zaměřen buď humanitně, nebo přírodovědně, všechny obory končí maturitní zkouškou. Absolventi dvojjazyčného studia skládají maturitní zkoušku také dle německých předpisů, získávají druhé maturitní vysvědčení plně odpovídající maturitnímu vysvědčení získanému na německých školách.

6.1.1 Vybavení gymnázia

Díky financování školního vybavení ze strany české i německé má škola kvalitní zázemí.

Škola disponuje Smartboardy, projektory, příručními projektory s CD mechanikou, technikou na úpravu audia a videa a volně přístupná kopírovací zařízení. K dispozici má celkem tři počítačové učebny po 17 počítačích. Odborné učebny jsou vybaveny počítačem, projektorem a plátnem, případně televizory. Škola má k dispozici internetové připojení od roku 1995.

Gymnázium má celkem tři knihovny – školní knihovnu, německou školní knihovnu a učitelskou knihovnu. Další velký objem literatury je přerozdělen mezi jednotlivé kabinety.

Nejpřístupnější je pro studenty německá knihovna, která se nachází v nových prostorách a slouží také jako studovna, případně konferenční sál. Obsahuje německé publikace včetně časopisů, k dispozici jsou také počítače. Primárně slouží žákům z německého oddělení gymnázia, volně přístupná je i žákům osmiletého a čtyřletého studia. Otevřená je denně.

Knihovní fond německé knihovny plně poskytuje učebnice pro výuku předmětů v německém jazyce. Fond se poměrně často obnovuje, knihy se nahrazují aktuálnějšími tituly.

Školní knihovna české části gymnázia obsahuje především takové tituly, které jsou předmětem výuky českého jazyka a literatury. Knihovna je otevřená dva dny v týdnu. Žáci tuto knihovnu navštěvují méně než knihovnu německého oddělení.

Třetím fondem je fond učitelské knihovny, který je zaměřen na odbornější literaturu. Po domluvě s vyučujícím žáci mohou využívat i této knihovny.

Prostory školy jsou vybaveny nástěnkami a stojany s informačními materiály. Nástěnky a informační tabule slouží především k vyvěšování výtvorů studentů, případně aktualit. Ve stojanech jsou pak k dispozici různé informační materiály vztahující se především k možnostem studia.

6.1.1.1 Zhodnocení vybavení

Zázemí gymnázia je na velmi dobré úrovni. Jak již bylo řečeno výše, částečně je vybavení financováno také německou stranou. Z hlediska techniky má škola nadprůměrné vybavení. Velkým přínosem je německá knihovna, jelikož nabízí všem žákům publikace v německém jazyce. Školní knihovna českého oddělení má poměrně rozsáhlý fond literatury, fond však nemůže být aktualizován, problémem jsou také nevyhovující prostory a nemožnost vyčlenit pracovníka, který by se knihovně plně věnoval. Důvodem jsou pochopitelně chybějící finance.

6.1.1.2 Míra využívání vybavení

Technické vybavení je využíváno často, samozřejmě se to liší dle vyučujícího. Obecně lze však říci, že je standardně využíváno pro zkvalitnění výuky a naplnění cílů moderního pojetí vzdělávání.

Přímo v rámci výuky je zřídka využívána německá knihovna, obvykle v rámci výuky na německé větvi. Školní knihovna českého oddělení takto využívána být nemůže z důvodu nevhodně řešených prostor.

Samotnými žáky je více využívána německá knihovna než knihovna českého oddělení. Obecně tato otázka souvisí se čtenářstvím. Příznivci čtenářství pravděpodobně spíše využívají služeb Krajské vědecké knihovny.

6.1.2 Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program byl koncipován dle Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia a Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Výuka je dle něj realizována od 1. 9. 2007.

Hlavním koordinátorem přípravy školního vzdělávacího programu se stalo vedení školy. Příprava osnov pro každý předmět byla řízena vlastním koordinátorem z řad učitelského sboru.

Školní vzdělávací program je podkladem pro obor osmiletého gymnázia a čtyřletého gymnázia.

Školní vzdělávací program obsahuje celkem jeden učební plán pro vyšší stupeň osmiletého studia a dva učební plány pro čtyřletý studijní obor, zvláště pro přírodovědné a humanitní zaměření. Jednotlivé učební plány se od sebe odlišují především hodinovou dotací jednotlivých předmětů.

Následuje popis charakteristik jednotlivých předmětů, zahrnující obsah, časové vymezení, organizaci výuky, výchovně-vzdělávací strategii sestávající z klíčových kompetencí. Po těchto obecnějších informacích přichází na řadu rozpis jednotlivých ročníků z hlediska očekávaných výstupů, učiva, začlenění průřezových témat, doplněný o poznámky.

6.1.3 Výuka a práce s informacemi

Gymnázium, jak již vyplývá z jeho podstaty, vede žáky k osvojení si práce s informacemi. Dříve byl kladen důraz více na osvojování si a uchovávání poznatků, dnes se střed zájmu posouvá výrazněji k aktivní práci s informacemi.

Přístup k práci s informacemi popisuje školní vzdělávací program. Realizace je však už na samotných učitelích, svoji roli zde také hraje přístup žáků. Viditelný je pak především výsledek, tím je například vysoká úspěšnost u přijímacích zkoušek na vysoké školy či obsazení předních míst v regionálních i celorepublikových soutěžích.

6.1.3.1 Klíčové kompetence

Školní vzdělávací program popisuje směr rozvoje klíčových kompetencí žáků. K práci s informacemi se váže především kompetence k učení, část Práce s informacemi. Rozvoj klíčových kompetencí je definován takto:

- Učitelé učí žáky pracovat s různými zdroji informací (tištěnými, elektronickými, apod.), žáci se učí informace správně citovat a kriticky hodnotit.
- Žáci mají k dispozici školní knihovnu a mohou využívat školní počítače s připojením na internet i mimo výuku.
- Škola organizuje tematicky zaměřené exkurze, kde si žáci ověřují využitelnost školních poznatků v praxi.
- Učitelé připravují žáky na účast v soutěžích. V rámci individuálních konzultací jim poskytují odbornou pomoc při vyhledávání doplňujících informací, a tím zvyšují i jejich zájem o daný obor.

6.1.3.2 Výchova k práci s informacemi

Výchova k práci s informacemi je předmětem výuky v rámci Informatiky a výpočetní techniky, dále je zařazena prakticky do všech vyučovaných předmětů na základě jejich specifik a možností.

Součástí studia je samostatné studium, během něhož žáci využívají služeb knihoven a rodinné i vlastní knihovny a internetu pro individuální přípravu na výuku, zkoušení a referáty. Jsou vedeni k výběru materiálů, jejich zpracování, zpracování poznámek, kritickému hodnocení získaných informací, analýze a syntéze poznatků, vypracování a příprava vizuální a ústní prezentace, vytvoření listů s poznámkami a shrnutím pro spolužáky. Powerpointové prezentace jsou samozřejmou součástí referátů.

V rámci některých předmětů jsou žáci vedeni ke sledování aktuálního dění a jeho kritického hodnocení, vytvoření si souvislostí a vlastního pohledu na problematiku.

Největším úkolem v práci s informacemi je pro žáky tzv. maturitní seminární práce. Jedná se o rozsáhlou práci se všemi formálními náležitostmi, je to jakási obdoba bakalářské práce na střední škole. Žáci si zvolí užší téma či problém, vyberou si vedoucího své práce a práci pak během posledního ročníku zpracovávají, nakonec ji veřejně obhajují. Mají tak šanci vyzkoušet si celý proces tvorby díla, práci s prameny i prezentaci a obhajobu vlastní práce.

Práce s informacemi je předmětem také výjezdových seminářů či projektových dnů. Tyto akce dávají větší prostor pro práci, umožňují realizaci ucelených bloků.

Do oblasti informační a především mediální výchovy patří také vydávání vlastního časopisu Xaver. Každoročně maturitní ročníky vytvářejí videa, která se promítají na maturitních plesech.

6.1.3.3 Český jazyk a literatura

Předmětem, do kterého je podstatně zařazena práce s informacemi a průřezové téma Mediální výchova, je český jazyk a literatura. Tento předmět má přirozeně toto poslání, jelikož jeho náplní je práce s jazykem, s informacemi.

Jelikož má dle výzkumů na schopnost práce s informacemi velký vliv četba, a to především četba románů, může tento předmět výrazně napomoci v rozvíjení těchto dovedností. Součástí maturitní zkoušky hovoření o přečtených literárních dílech. Žáci jsou tak vedeni k četbě, často také zpracováváním čtenářského deníku. Mimo individuální četby a rozborů děl jsou společné rozborů literárních textů včleněny do běžné výuky. Žáci tak v praxi rozvíjejí porozumění různým typům literárních textů, od poezie před beletrii až po drama.

6.1.3.4 Další předměty

Práce s informacemi je začleňována s různou intenzitou do všech vyučovaných předmětů. Forma a intenzita práce s informacemi odpovídá specifikům a možnostem daných předmětů.

Každý předmět má svůj specifický typ literatury a jazyka. Žáci se během studia s literaturou přirozeně seznamují, jsou tedy vybaveni potřebnými znalostmi a dovednostmi v práci s informacemi v příslušném vědním oboru.

Nejintenzivněji se žáci s prací s informacemi setkávají v hodinách cizích jazyků, zeměpisu, základech společenských věd a literárním semináři.

6.1.3.5 Průřezová témata: mediální výchova

Školní vzdělávací program začleňuje do výukových předmětů jednotlivá průřezová témata. Z hlediska práce s informacemi je nejdůležitější průřezové téma Mediální výchova. Na vyšším stupni osmiletého gymnázia a na čtyřletém gymnáziu je zařazeno do následujících předmětů: informatika a výpočetní technika, umění a výtvarná výchova, český jazyk

a literatura, dějepis, společenské vědy a geografie. Je také součástí programu exkurzí a projektů.

Průřezové téma je rozvrženo do jednotlivých ročníků a předmětů, viz. Tabulka 1.

Mediální výchova

Tematický okruh	Ročník			
	1.	2.	3.	4.
Média a mediální produkce	Int/ JVT, UVK Ex/Čj	Int/Ge, UVK	Int/Čj, Sv	Int/Dě
Mediální produkty a jejich význam	Int/Dě	Pro Int/Sv	Int/Čj, Sv	Int/Ge
Uživatelé		Pro	Int/Čj, Sv	
Účinky mediální produkce a vliv médií			Int/Čj, Sv	Int/ Dě
Role médií v moderních dějinách	Int/Sv		Int/Čj, Sv	Int/Dě

Tabulka 1: Mediální výchova

6.1.3.6 Spolupráce s knihovnou

Pro přímou práci s knihovnou není v rámci výuky prostor. Žáci knihovnu navštěvují samostatně, jsou k tomu vedeni prostřednictvím zadaných úkolů.

Na začátku studia jsou žáci seznámeni s možnostmi školní a německé knihovny. Absolvují také exkurzi do Krajské vědecké knihovny v Liberci. Jedná se o standardní exkurzi přibližující fungování knihovny, její služby, knihovní fond a hledání v něm a řadu dalších základních informací.

6.2 Projekt zapojení knihovny do výchovně-vzdělávacího procesu

Projekt zapojení knihovny do výchovně-vzdělávacího procesu na této škole bude vycházet ze stávající výchovy k práci s informacemi. Ta je v rámci možností na vysoké úrovni. Vede k obecným dovednostem souvisejícím s prací s informacemi, zároveň zohledňuje specifika jednotlivých oborů.

Na základě předchozích informací a Školního vzdělávacího programu gymnázia bude sestaven plán zvýšení míry zapojení knihovny do výchovně-vzdělávacího procesu.

Plán získá svoji finální podobu využitím tematických plánů pro výuku českého jazyka a literatury, který určuje náplň výuky pro jednotlivé ročníky, v rámci ročníku pak pro jednotlivé měsíce.

Výstupem bude včlenění návštěv knihovny a práce s dokumenty do běžné praxe, tj. do již probíhající výuky dle Školního vzdělávacího programu. Cílem bude rovněž podpora čtenářství.

6.2.1 Včlenění do výuky

Práce s informacemi je přirozeně začleněna v různé míře do výuky všech předmětů po celou dobu studia. Pravděpodobně nevýznamněji je zastoupena v českém jazyce a literatuře. Tento předmět se vyučuje minimálně v dotaci 3 hodiny týdně po celou dobu studia. Ze své podstaty úzce souvisí s informačními zdroji. Tyto zdroje lze rozdělit na dvě skupiny – na krásnou literaturu a ostatní materiály informačního charakteru. Dále je zde zastoupena tvorba textů různých slohových útvarů. V hodinách českého jazyka a literatury je také prostor pro podporu čtenářství, především pak beletrie, která je klíčovou při formování všech úrovní gramotnosti.

Využití knihovny bude do výuky zařazeno jednou měsíčně po celou dobu studia. Bude se jednat o návštěvu knihovny zkraje výuky, tj. v době první nebo poslední vyučovací hodiny.

Hodiny v knihovně a způsob jejího využití bude plynule navazovat na dění v hodinách. Knihovna bude využita tak, aby bylo podpořeno pochopení učiva, vytvoření návyků ke čtenářství a k získávání informací. Využití knihovny v rámci běžné výuky nevede systematicky k vytvoření komplexních dovedností v rámci práce s informacemi. Práci s informacemi má do výuky zařadit přirozeně, má ukázat, že tato činnost souvisí se studiem a nestojí mimo něj.

Využití knihovny v prvním ročníku nepředpokládá přesah úkolů spojených s knihovnou do volného (studijního) času žáků, s výjimkou vypracování referátů, u kterých se předpokládá také využití dokumentů z fondu knihovny. V dalších ročnících bude zařazení práce v knihovně do hodin žáky vést k samostatné práci při využívání knihovny. Cílem bude naučit je vnímat knihovnu jako příjemné studijní prostředí umožňující vysokou efektivitu práce, naučit je využívat informační zdroje jak pro studijní účely, tak pro vlastní potřeby.

Práce v knihovně je účinným nástrojem přípravy žáků na maturitní zkoušku z českého jazyka a literatury, případně na přijímací zkoušky, testy všeobecných studijních předpokladů a vysokoškolské studium. Bude tím zajištěná soustavná práce s učivem i trénink dovedností práce s informacemi.

Plán učiva českého jazyka a literatury pro zařazení do hodin realizovaných v knihovně

Plán učiva stanovuje tematicky náplň hodin realizovaných v knihovně jednou měsíčně. Vychází z tematických plánů předmětu český jazyk a literatura pro jednotlivé ročníky čtyřletého gymnázia a pro kvintu až oktávu osmiletého gymnázia. Do tohoto plánu byla také zařazena další témata zanesená ve školním vzdělávacím programu.

Plán bude využit pro plánování jednotlivých hodin realizovaných v knihovně, dává vyučujícímu volnost ve volbě konkrétní náplně hodin, může je přizpůsobit aktuální situaci. Není bezpodmínečně nutné začlenit do výuky v knihovně všechna témata obsažená v plánu.

6.2.1.1 Plán učiva

Kvinta, 1. ročník	
Září	Studium českého jazyka a literatury, čtenářství, literární žánry
Říjen	Čtenářství, kodifikace - slovníky a jazykové příručky
Listopad	Nejstarší literatury – orientální literatura
Prosinec	Antická literatura
Leden	Bible, kulturní idiomy (Bible)
Únor	Typografie
Březen	Renesance a humanismus
Duben	Výpisky, výtah, konspekt
Květen	Referát, baroko
Červen	Referát
Sexta, 2. ročník	
Září	Osvícenství a preromantismus
Říjen	Práce se slovníky a jazyk. příručkami, řečnictví - sdělování informací, volba jazyka a stylu jako postoj vůči společnosti
Listopad	Romantismus
Prosinec	Romantismus, řečnictví – připravená, nepřípravená vystoupení, komunikace,
Leden	Český romantismus
Únor	Realismus a naturalismus ve světové literatuře

Březen	Rozšiřování slovní zásoby, realismus a naturalismus ve světové literatuře
Duben	Český realismus a naturalismus
Květen	České literární skupiny a programy 19. stol.
Červen	Literatura na přelomu 19. a 20. stol.
Septima, 3. ročník	
Září	Stereotypy, tradice a moderny- přehodnocení tradičních literárních prostředků
Říjen	Automatizace a aktualizace výrazu, agitační a estetická funkce
Listopad	Jazyk a styl reklamy (princip avantgardy, záměrná práce s výrazem - novost, zvuková stránka jazyka atd., média)
Prosinec	Fejeton, literatura 1. pol. 20. stol.
Leden	Reportáž, literatura 1. pol. 20. stol.
Únor	Literatura 1. pol. 20. stol.
Březen	Autorská poetika v meziválečné literatuře - literární generace a směry, autor vs. vypravěč
Duben	Literární generace a směry, autor vs. vypravěč
Květen	Literární generace a směry, autor vs. vypravěč
Červen	Drama 20. stol.
Oktáva, 4. ročník	
Září	Literatura 2. pol. 20. stol., anotace, resumé
Říjen	Literatura 2. pol. 20. stol., textologie
Listopad	Literatura 2. pol. 20. stol., textologie
Prosinec	Odborný styl, reflexe války
Leden	Publicistický a umělecký styl (reportáž), reflexe války
Únor	Publicistický a umělecký styl (kritika, recenze), totalita a kritika moci - antiutopie (2. pol. 20. stol.)
Březen	Publicistický a umělecký styl (esej), totalita a kritika moci - antiutopie (2. pol. 20. stol.)
Duben	Diskuse a polemika, současná literatura
Květen	Diskuse a polemika, současná literatura

6.2.1.2 Výuka realizovaná v knihovně ve kvintě, v 1. ročníku

V prvním ročníku se většina aktivit spojených s knihovnou odehrává přímo v příslušných hodinách realizovaných v knihovně.

6.2.1.2 Systematický přístup k výchově k práci s informacemi

Ohled na začátku v prvním měsíci se žáci zúčastní exkurze v knihovně , během níž se seznámí s knihovnou a informačními zdroji, které má knihovna ve svém fondu. Jedná se o standardní exkurzi pořádanou knihovnou.

V rámci jednotlivých předmětů není prostor pro systematické budování dovedností s informacemi. Práce s informacemi je intenzivní a pestrá, využívá spíše potřeb a příležitostí pro práci s informacemi v daných předmětech.

Systematický přístup k rozvíjení dovedností pracovat s informacemi by podpořil jakýsi kurz, který by žákům podal ucelený teoretický základ a praktický trénink. Zaměřený by měl být jak na práci s informacemi, tak na základní techniky učení. Společně s průběžnou, pravidelnou prací v rámci hodin by bylo zaručeno efektivní vzdělání žáků v této oblasti.

6 Plán výuky v knihovně

Činnost	Cíle, výstupy, přínosy	Čas v minutách
Září		
<p>Tématem hodiny jsou studijní materiály pro studium českého jazyka a literatury a čtenářství.</p> <p>Žáci před návštěvou knihovny získají informace o studiu a maturitní zkoušce (předmět studia, struktura studia, studijní materiály, způsoby studia, způsoby hodnocení, jak vypadá maturitní zkouška, její obsah, příprava, hodnocení, proč je důležitá)</p>		
<p>Studenti si v knihovním fondu vyhledají různé zdroje informací pro studium českého jazyka a literatury.</p> <p>Hledají zejména: různé literární žánry (romány a povídky, historickou literaturu, krimi, sci-fi, drama, poezii, pohádky,...), učebnice a další školní knihy, přehledy učiva, přehledy literatury, obsahy děl, slovníky a příručky (pravidla českého pravopisu, slovník spisovné češtiny,...), knihy o literární teorii, životopisy spisovatelů,...</p>	<p>Žáci se orientují ve zdrojích informací, mají lepší přehled, co je k dispozici ke studiu, co lze půjčit absenčně/prezenčně. Vědí, jaké typy dokumentů jsou ve fondu knihovny, kde jaký typ dokumentů naleznou.</p> <p>Žáci zjistí, že studium českého jazyka a literatury může být pestré a že školní výuku lze doplnit a obohatit, že mohou studovat z takových materiálů, které jim budou vyhovovat.</p>	15
<p>Diskuse na téma čtenářství v menších kroužcích (po 5 žácích): otázky položené pro začátek diskuse:</p> <ol style="list-style-type: none"> Co znamená čtenářství, je populární, proč? Jaký význam mají knihy? Výhody a nevýhody knih? Co knihy přinášejí? <p>Žáci sepiší přínosy knih a čtenářství, stinné stránky, tyto výsledky si připraví do společné diskuse.</p> <p>Každá skupinka pověří jednoho člena zastupováním v rámci společné diskuse.</p>	<p>Žáci jsou vedeni k zamyšlení nad knihami, čtením, negativy a pozitivy s tím souvisejícími.</p> <p>Žáci vedou diskusi bez faktických podkladů.</p> <p>Žáci si vyzkoušejí práci v malé skupině, obhajování vlastního názoru, formulování společných závěrů.</p> <p>Žáci si vyzkoušejí diskutování, argumentaci, hledání negativ a pozitiv.</p>	<p>15</p> <p>15</p>

Činnost	Cíle, výstupy, přínosy	Čas v minutách
Během společné diskuse žáci hovoří o výše jmenovaných tématech, diskusi řídí učitel, vhodnými otázkami udržuje směr diskuse.	Žáci mají možnost zamyslet se nad tím, jestli má pro ně čtení přínos, zda by chtěli být čtenáři.	
Na konci diskuse bude žákům zadána domácí úloha – napsat libovolný slohový útvar na téma „Proč (ne)číst?“	Žáci se nad tématem ještě jednou zamyslí bez ohledu na to, co si o nich pomyslí vrstevníci či pedagog. Žák pracuje s informacemi, které si z diskuse odnesl. Žák si procvičuje psaný projev, argumentaci.	Domácí úloha (1 týden)

Činnost	Cíle, výstupy, přínosy	Čas v minutách
Říjen		
Tématem je jako minulý měsíc čtenářství. Dále pak slovníky a jazykové příručky		
Žáci mají za úkol najít knihu, která je zaujme.	Žáci si udělají představu o knihách, o tom, jak a kde hledat knihu, která zaujme.	10
Žáci vysvětlí svým spolužákům v menším kroužku (5 osob) důvod, proč je kniha zaujala.	Žáci se mohou řídit názvem, obálkou, strukturou, rejstříkem, tématem či kapitolami, úryvkem, obrázky,... Žák by měl vysvětlit, proč ho kniha zaujala. Žáci se seznámí s tím, jak knihy vypadají, jaké mají části, kde najdou jak informace (přebal, obsah, rejstřík, úvod, struktura knihy, přílohy, různá typografie, různý jazyk,...)	10
Práce se slovníky a jazykovými příručkami bude rozdělena na dvě části:	Žáci se seznámí se slovníky a jazykovými příručkami, s jejich využitím, se způsobem používání.	15
1. Žáci rozdělení do skupinek (po 5 osobách) dostanou kratší odborné texty z oblasti literatury a mají za úkol vybrat 8 odborných pojmů, pokud možno neznámých, a vyhledat jejich vysvětlení v příručce či slovníku, vlastními slovy pak popsat význam toho slova.	Žáci dokážou slovník či příručku použít, získané informace dokážou přeformulovat vlastními slovy.	
2. Během první části úkolu měli žáci možnost poznat jednotlivé příručky a práci s nimi. Nyní jednotlivé skupinky představí příručku či slovník, se kterým pracovali, vysvětlí způsob práce s ním. Po představení všech slovníků mohou žáci diskutovat na toto téma.	Žáci dokážou popsat před spolužáky použití příručky, její specifiky. Žáci mají možnost diskutovat o použití příruček, obhajují vlastní názory a prezentují zkušenosti.	10

Činnost	Cíle, výstupy, přínosy	Čas v minutách
Listopad		
<p>Tématem jsou nejstarší literatury. Literatura z tohoto období je specifická svým jazykem, útvary i tematikou. Žáci na začátku měsíce dostanou za úkol vybrat si jedno z děl z tohoto období a přečíst si alespoň část tohoto díla a shrnout jeho obsah a myšlenky. Pak dostanou za úkol vyhledat informace o následujících dílech: Korán, Bible (všeobecné informace), Kamasútra. Diskusi je možno libovolně prodloužit dle její úspěšnosti na úkor běžných hodin, jelikož se jedná o zásadní literární díla.</p>		
<p>Tato tři díla jsou předmětem společné diskuse, která bude směřovat k zodpovězení následujících otázek:</p> <p>Korán: Co jste věděli o Koránu, jak je Korán prezentován? Pro koho je Korán důležitý a proč? Je rozpor mezi tím, co je Koránu přičítáno a tím, o čem Korán skutečně je? Proč tento rozpor existuje?</p> <p>Bible: Co je Bible, pro koho je důležitá? Je někdo, kdo Bibli kritizuje? Jaký je rozdíl mezi Koránem a Biblí? Způsobují tato díla nějaké problémy? Jsou tyto problémy způsobeny díly samotnými?</p> <p>Kamasútra: Co jste věděli o Kamasútre dříve? Co nového jste se dozvěděli? Proč myslíte, že bychom se o ní měli učit?</p>	<p>Žáci se zamyslí nad tím, jak jsou tato díla prezentována na veřejnosti, jakým směrem se ubírá všeobecné povědomí o těchto dílech, také ale nad skutečným obsahem děl.</p> <p>Žáci by si měli uvědomit, že díla samotná závadná nejsou, že jsou hodnotnými literárními díly mající svůj význam a že negativní zabarvení jim dali sami lidé svojí nevědomostí.</p>	45
Prosinec		
<p>Tématem je antická literatura a literární žánry. Žáci mají v tomto měsíci za úkol nastudovat si téma „literární žánry“ a udělat si myšlenkovou mapu, kterou si pak přinesou s sebou na hodinu do knihovny. V myšlenkové mapě budou zanesena také jména nejvýznamnějších autorů. Žáci během měsíce studovali antickou literaturu, každý měl za úkol přečíst jedno dílo.</p>		
Žáci mají za úkol vyhledat typická antická díla a žánrově je zařadit. Na pomoc mají jakékoliv informační zdroje dostupné v knihovně.	Žáci si procvičí vyhledávání informačních zdrojů, získávání a používání informací.	15

Činnost	Cíle, výstupy, přínosy	Čas v minutách
Žáci společně zařazují jednotlivá díla žánrově, geograficky a časově. Popisují specifika děl z jednotlivých geografických oblastí a časových období (nejčastější žánry, struktura, tematika, jazyk, komu jsou díla určena,...)	Žáci využívají již získaných informací (ze studia, z vlastní četby), informace zařazují do systému, využívají různých myšlenkových operací. Žáci se učí pracovat s informacemi společně.	30

Činnost	Cíle, výstupy, přínosy	Čas v minutách
Leden		
Tématem je Bible včetně kulturních idiomů.		
Žáci společně vyhledají a shromáždí různé verze Bible (dětská Bible, ilustrovaná Bible, Bible pro dospělé, kapesní Bible,...). Za úkol mají společně srovnat různé verze Bible (počet stran, zda všechny obsahují všechny příběhy, jazyk Bible, úprava, čtivost, snadnost pochopení textu, ilustrace,...).	Žáci zhodnocují přínos a využitelnost jednotlivých verzí stejného díla, zjišťují, že velký vliv na zajímavost a použitelnost knihy má grafická úprava, použitý jazyk apod. Žáci se učí vybrat si vhodnou literaturu (volí, která verze Bible je nejvhodnější pro jejich využití). Učí se pracovat ve skupině.	20
Žáci vyhledávají v Biblích symboly, idiomy, odkazy a snaží se je vysvětlit a hledat v literatuře za pomoci knihovníků a učitele. Výběr se řídí zejména vlastním povědomím, hledají v nejznámějších příbězích.	Žáci zjišťují, že klasická literární díla jsou základem pro všeobecné vědění, že odkazy na tato díla jsou součástí běžného života. Žáci se seznamují s možnostmi, kde informace tohoto charakteru najít.	25
Žáci dostanou za úkol vybrat si jeden, podle nich nejdůležitější či nejznámější příběh z Bible, písemně vypracovat obsah a odůvodnit, proč si vybrali zrovna tento příběh. Žáci v tomto příběhu vyhledají symboly, idiomy či odkazy a vysvětlí je	Žáci se seznámí s Biblí obecně, s její strukturou a alespoň zhruba s obsahem. Žáci si zopakují obsah hodiny. Žáci formulují písemně obsah, obhajují svůj výběr.	Domácí úloha (2 týdny)

Činnost	Cíle, výstupy, přínosy	Čas v minutách
Únor		
Tématem hodiny je typografie. Na toto téma již dostali materiály ve škole k domácímu prostudování, mají tedy teoretický základ.		
Žáci jednotlivě mají za úkol najít dvě knihy, jednu, ve které se budou snadno orientovat, která bude příjemná na čtení, druhou takovou, která se bude hůře číst, budou se v ní špatně orientovat, nebude jim příjemná. Rozdělení do skupinek (5 osob) se budou snažit vysvětlit, proč si vybrali zrovna ty konkrétní dvě knihy, v čem vidí rozdíly, jaký vliv mají tyto rozdíly na využití knihy.	Žáci si vyzkouší účinky typografie v praxi, dokážou rozpoznat vliv typografie a vysvětlit ho. Žáci prezentují svoji volbu, vysvětlují ji. Žáci používají již získané teoretické znalosti.	8 7
Jednotlivé skupinky vypracují na základě již získaných informací a knih vybraných v minulém úkolu „pravidla typografie v praxi“. Vybrané knihy budou sloužit jako názorné příklady pro tato pravidla. Svá pravidla žáci nahrají na třídní web, učitel je zkontroluje, případně okomentuje, poté si žáci všechna vytvořená pravidla projdou. Žáci nemají za úkol vytvořit vyčerpávající přehled pravidel, ale spíše praktičtější pojaté tipy pro práci s textem.	Žáci zpracovávají společně písemný útvar věcného charakteru, jakýsi manuál. Žáci společně využívají svých znalostí a drobných zkušeností, obohacují je. Žáci získají zpětnou vazbu, mají možnost se učit z úspěchů i chyb vlastních i cizích.	30

Činnost	Cíle, výstupy, přínosy	Čas v minutách
Březen		
Tématem hodiny je renesance a humanismus.		
<p>Žáci ve skupinkách (celkem 5 skupin) dostanou za úkol vypracovat referát na vyučované téma. Celkem se bude jednat o 5 jednotlivých referátů, každý referát bude mít společnou část a část zaměřenou na konkrétní zemi.</p> <p>Společná část: charakteristika obou směrů, časové zařazení, po jakém směru následují, jaký směr následuje po nich, typické znaky literatury a umění, společenská situace</p> <p>Specifická část (dle země – Itálie, Francie, Španělsko, Nizozemí, Anglie): význační autoři, nejznámější díla, charakteristické rysy směru v dané zemi, charakteristické žánry, výběr důležitého díla a jeho popis – obsah, jazyk, typické prvky směru, specifčnost autora, hlavní myšlenky apod.</p> <p>Žáci o volné hodině v knihovně naplánují postup zpracovávání referátu, rozdělení jednotlivých úkolů v rámci skupinky, výběr literatury, formu a formální náležitosti zpracování, časové rozložení apod. Domů si v ideálním případě odnášejí potřebné informační prameny.</p> <p>Výsledky své práce žáci nahrávají na školní web, specifickou část pak prezentují ve třídě, každá skupina má 15 minut na referát. Žáci zpracovávají referát tak, aby své žáky danému tématu naučili, aby jim předali informace a problematiku vysvětlili.</p>	<p>Žáci plánují svoji práci, práci ve skupině a využití informačních zdrojů.</p> <p>Žáci tvoří referát, aplikují pravidla typografie, využívají a rozvíjejí práci s informacemi, kladen je důraz na využití více různých zdrojů.</p> <p>Žáci připravují a realizují prezentaci svojí práce.</p> <p>Žáci učí spolužáky – osvojují si poznatky novou efektivní formou učení – „chci to naučit ostatní“.</p>	<p>45</p> <p>příprava referátu</p> <p>2 týdny</p>
Žáci po prezentaci své práce dostanou za úkol zhodnotit si přínos práce, čemu se naučili a jak je bavilo připravovat prezentaci pro spolužáky.	Žáci jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že když připravují učivo pro někoho jiného, sami se efektivně učí.	

Činnost	Cíle, výstupy, přínosy	Čas v minutách
Duben		
Tématem jsou výpisky, výtah, konspekt.		
Žáci mají již zadaná témata referátů na měsíc květen a červen. V hodině v knihovně mají za úkol vyhledávat vhodné informační zdroje, za využití absenčního i prezenčního fondu knihovny.	Žáci zlepšují orientaci v knihovně, seznamují se se specifiky prezenčních výpůjček. Žáci jsou vedeni k systematické přípravě referátu a návštěvě knihovny.	15
Žáci si vyberou jeden informační zdroj, který si mohou vypůjčit absenčně, zvolí si jednu stránku a začnou vypracovávat výpisky, výtah a konspekt. Pokud nestihnou úkol vypracovat, dopracují ho doma. Po zpracování výpisků, výtahu a konspektu mají za úkol zamyslet se nad tím, k čemu by jednotlivé vytvořené materiály mohli použít. Žáci si zodpovědí otázky: <ul style="list-style-type: none"> • z jakého materiálu by se jim lehce učilo • jaký materiál bude nejlépe sloužit k zopakování látky • jaký materiál nejlépe připomene obsah zpracovávané stránky • který materiál je přehlednější • který materiál obsahuje nejvíce informací • který materiál má nejkratší rozsah 	Žáci si v praxi vyzkoušejí psaní výpisků, výtahu i konspektu. Žáci by měli přemýšlet nad praktickým využitím těchto útvarů. Měli by si uvědomovat rozdíly mezi nimi, možnosti použití, vlastní preference.	30

Činnost	Cíle, výstupy, přínosy	Čas v minutách
Květen		
Žáci v květnu zpracovávají referáty na zadaná témata. Učivem literatury je baroko. V knihovně je tématem Jan Amos Komenský.		
<p>Žáci jsou rozděleni do skupinek a mají za úkol zodpovědět za využití informačních zdrojů přidělenou otázku (jednu z následujících):</p> <ul style="list-style-type: none"> • je představitelem renesance nebo baroka? Zdůvodněte. • proč je nazýván „učitelem národů“? • čemu se věnoval ve svých dílech? • co je Orbis pictus? • co je pansofie? • jaké zásady chtěl zavést ve výuce? • jaké je podle vás jeho nejvýznamnější dílo, o čem je? 	<p>Žáci získají neformálním způsobem poznatky o významné osobnosti české literatury, získají představu o jeho výnamu pro českou literaturu i evropské školství.</p> <p>Žáci se seznámí s nejdůležitějšími rozdíly mezi renesanční a barokní tvorbou, s důležitými pojmy souvisejícími s tvorbou J. A. Komenského.</p> <p>Žáci se seznámí se zásadami efektivnějšího procesu učení (princip názornosti, souvislost učiva s praxí,...)</p> <p>Žáci si procvičují práci s informačními zdroji, především výběr a získávání odpovědi na konkrétní otázku.</p>	25
Žáci spolužáky seznámí s otázkou a výsledkem své práce.	<p>Žáci prezentují výsledky práce před spolužáky.</p> <p>Žáci se učí přijímat informace z neuspořádaného mluveného projevu.</p>	20

Činnost	Cíle, výstupy, přínosy	Čas v minutách
Červen		
Tématem hodiny je příprava na referát. Na tomto referátu pracovali již předchozí měsíc.		
<p>Žáci mají za úkol v rámci vypracování referátu připravit pro své spolužáky pracovní list na dané téma. Pracovní list má ověřovat získané znalosti a být přehledem učiva. Součástí pracovního listu bude také ukázka z díla o rozsahu asi 2 strany sloužící k individuálnímu rozboru. Žáci mají za úkol v rámci této hodiny získat vhodnou literaturu pro vypracování pracovního listu a začít utvářet koncept jeho podoby. Jelikož se může jednat o složitější úkol, mají k dispozici učitele i knihovníky, kteří jim s přípravou mohou pomoci. Žáci mají možnost konsultovat nejasnosti s učitelem.</p> <p>Výsledkem žákovy práce v této hodině by měla být vybraná kniha a část textu, kterou žák použije pro tvorbu pracovního listu.</p>	<p>Žáci vytvářejí učební materiály pro spolužáky.</p> <p>Žáci procvičují dovednosti v práci s informačními zdroji, s vyhledáváním zdrojů a prací s nimi.</p> <p>Žáci se učí orientovat v textu, procvičují si rozbor uměleckého textu.</p>	45

7 Závěr

Vytvořený modelový plán využití knihovny ve výuce má přiblížit možnosti, které knihovna dává. Obsahuje některé možné aktivity, využitelné i v jiných vyučovacích předmětech. Jak již bylo řečeno, práce s informacemi v rámci předmětu český jazyk a literatura není systémová. Využití knihovny je sice pravidelné, využívá ale „pouze“ příležitostí, jak spojit probíranou látku s nově včleňovaným rozvojem dovedností.

V tomto okamžiku mnoho jiných řešení není. Knihovna se však ukazuje jako velmi významný prostředek pro přípravu žáků na budoucí celoživotní vzdělávání. Potvrzuje to také literatura a první zkušenosti škol, které knihovny (zejména školní knihovny) ve své výuce hojně využívají.

Problematicke práce s informacemi i konkrétně využití knihovny ve výuce se věnuje celá řada publikací, periodik i dalších dokumentů, vydávaných například MŠMT nebo organizací UNESCO. Jejich seznam (nevyčerpávající) je součástí této práce, tvoří Přílohu č. 1.

8 Zdroje

1. BLAŽKOVÁ, B. Učíme se učit se [online]. c2001.
<http://www.kritickemysleni.cz/klisty.php?co=klisty10_ucimese>.
2. FISHER, R. Učíme děti myslet a učit se : praktický průvodce strategiemi vyučování. 1. vyd. Praha: Portál, 1997. 172 s. ISBN 80-7178-120-7.
3. GILL, P. Služby veřejných knihoven : směrnice IFLA/UNESCO pro rozvoj. 1. vyd. Praha: Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, 2002. 127 s. ISBN 80-85851-14-8.
4. Gymnázium F. X. Šaldy. Školní vzdělávací program Gymnázia F. X. Šaldy v Liberci pro nižší stupeň gymnázia zpracováno podle RVP ZV, pro vyšší stupeň gymnázia zpracováno podle RVP G. 440 s.
5. HANZOVÁ, M.; TURECKIOVÁ, M.; VALIŠOVÁ, A. Školní knihovny a výchova k práci s informacemi. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 1994. 38 s. ISBN 80-211-0211-X.
6. Informační gramotnost: sborník z příspěvků z konference, konané 22. a 23. listopadu 2006 v Moravské zemské knihovně a Knihovnickém informačním centru FAST VUT. 1. vyd. Brno: Moravská zemská knihovna, 2007. 127. s. ISBN 978-80-7051-172-5.
7. JIRÁK, J.; MIČIENKA, M. a spol. Základy mediální výchovy. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. 295 s. ISBN 978-80-7367-315-4.
8. Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2004-2010 = Concept of the development of libraries in the Czech Republic for 2004-2010. 1. vyd. Praha : MK ČR, 2004. 50 s. ISBN 80-86310-48-5.
9. KRAMPLOVÁ, I.; POTUŽNÍKOVÁ, E. Jak (se) učí číst. 1. vyd. Praha: Tauris, 2005. 95 s. ISBN 80-211-0486-4.
10. LEDERBUCHOVÁ, L. Dítě a kniha: o čtenářství jedenáctiletých. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. 179 s. ISBN 80-86898-01-6.

11. MATÝSOVÁ, T. Nástroje vizualizace informací jako součást kurzu informační gramotnosti [online]. c2010. <<http://www.inflow.cz/nastroje-vizualizace-informaci-jako-soucast-kurzu-informacni-gramotnosti-cast-ii>>.
12. Mediální gramotnost: nový rozměr vzdělávání. 1. vyd. [Praha] : Radioservis, 2007. 152 s. ISBN 978-80-86212-58-6.
13. MŠMT ČR, MK ČR. Koncepce státní informační politiky ve vzdělávání (usnesení vlády č. 525/1999 z 31.5.1999, bod III.3.). 2000. 32 s.
14. MŠMT. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: Bílá kniha. 1. vyd. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání – nakladatelství Taurus, 2001. 98 s. ISBN 80-211-0372-8.
15. MUNI. Kurz práce s informacemi: Kde hledat informace I. [online]. <http://is.muni.cz/elportal/estud/ff/js07/informace/materialy/pages/kde-hledat_opora.pdf>.
16. Podpora informační gramotnosti ve veřejných knihovnách - cesta k budoucnosti. 1. vyd. Praha : Národní knihovna České republiky, 2006. 112 s. ISBN 80-7050-500-1.
17. PORTÁL. Co je to kurikulum [online]. <<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=2841>>.
18. POTŮČEK, M. *Zpráva o stavu země: strategické volby, před nimiž stojí*. 1. vyd. Praha: CESES FSV UK, 2004. 35 s.
19. SAK, P. a kol. *Člověk a vzdělání v informační společnosti*. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. 290 s. ISBN 978-80-7367-230-0.
20. *Služby knihoven - nové trendy : sborník příspěvků ze semináře : 19.-23. června 2005 : Lednice, Česká republika / CASLIN*. 1. vyd. Brno : Moravská zemská knihovna, 2005. 124 s. ISBN 80-7051-164-8.
21. SÝKORA, M. *Učebnice : Její úloha v práci učitele a ve studijní činnosti žáků a studentů*. 1. vyd. Praha : EM-Effect, 1996. 75 s. ISBN 80-900566-1-X.
22. *Učení je skryté bohatství : zpráva Mezinárodní komise UNESCO "Vzdělávání pro*

21. století". 1. vyd. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 1997. 125 s.
23. UČITELSKÉ LISTY. *Klíčové competence – reakce na trendy* [online]. 28. 12. 2009. <<http://www.ucitelske-listy.cz/2009/12/klicove-kompetence-reakce-na-trendy-ve.html>>.
24. UNESCO. Manifest [online]. Last rev. 2004.
<<http://archive.ifla.org/VII/s8/unesco/eng.htm>>.
25. VÝZKUMNÝ ÚSTAV PEDAGOGICKÝ V PRAZE. Rámcový vzdělávací program pro gymnázia. 1. vyd. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007. 100 s. ISBN 978-80-87000-11-3.
26. Wikipedia – free encyclopedia. Library [online]. Last rev. 2010.
<<http://en.wikipedia.org/wiki/Library>>.

9 Seznam příloh

Příloha č. 1: Rešerše zdrojů

R e š e r š e

(Dokumentografická jednorázová rešerše)

Knihovna a její uplatnění ve výchovně vzdělávacím procesu na SŠ

Vypracovala:

Krajská vědecká knihovna v Liberci
Rumjancevova 1362/1
460 53 Liberec

tel. +420-482 412 111
fax +420-482 412 122

www.kvkli.cz
library@kvkli.cz

Evidenční číslo: 7-2010

Klíčová slova: knihovna*, mládež, středoškoláci, informační gramotnost, čtenářská gramotnost, mediální výchova, informační výchova, využití knihovny, libraries & teenagers, libraries & education, informational literacy

Datum vypracování: 31. 3. 2010

Celkový počet záznamů: 56

Zpracovala: Ing. Martina Sanettníková

Knihovna a její uplatnění ve výchovně vzdělávacím procesu na SŠ

Druhy dokumentů zachycených v rešerši:

Knihy a články dostupné v českých knihovnách

Časové vymezení:

1980 - 2010

Jazykové vymezení:

dokumenty v českém, anglickém, slovenském jazyce

Zvolené uspořádání a počet záznamů:

Záznamy jsou rozděleny dle druhu dokumentů na následující části:

Knihy	19 záznamů, řazeno abecedně dle příjmení autora;
Články	31 záznamů, řazeny abecedně dle názvu <i>zdroje</i> ;
Periodika	1 záznam;
Online dokumenty	5 záznamů, řazeny abecedně dle názvu <i>zdroje</i> .

Prohledávané zdroje:

Online zdroje:

- Katalogy Krajské vědecké knihovny v Liberci
- Katalog Národní pedagogické knihovny J.A. Komenského v Praze, Ústav pro informace ve vzdělávání, Institut dětí a mládeže, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Katalog Národní knihovny v Praze, Jednotná informační brána
- Studijní a vědecká knihovna v Plzni, Středočeská vědecká knihovna v Kladně, Severočeská vědecká knihovna v Ústí nad Labem, Moravská zemská knihovna v Brně, Vědecká knihovna v Olomouci
- Oborová brána KIV (Knihovnictví a informační věda)
- Databáze EBSCOhost

Knihy

(→ umístění v rámci KVK, příp. jiný vlastník)

1. BUERMANN, Uwe. *Jak (pře)žít s médii : příležitosti a hrozby informačního věku a nové úkoly pedagogiky : výzkumná práce Institutu pro pedagogiku a smyslovou a mediální ekologii (IPSUM)*. Hranice : Fabula, 2009. ISBN 978-80-86600-58-1.
→ A 193700, Všeobecná, Naučná, MDT 316.7
2. *Čtením ke vzdělání : texty z konference Čtením ke vzdělání, pořádané občanským sdružením Centrum Čítárna ... [et al.] v Praze dne 28.11.2003*. Praha : Svoboda servis, 2004. ISBN 80-86320-36-7.
→ F 45380, Všeobecná, Naučná, MDT 028
3. ČUMPLOVÁ, L.; HANZOVÁ, M. *Školní knihovny a výchova k práci s informacemi*. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 1993. ISBN 80-211-0161-X.
→ F 39496/(1993), Studijní, Sklad
4. HANUSEK, Oldřich. *Výchova středoškolské mládeže k práci s knihou a informacemi : výběrová bibliogr.* Ostrava : Státní vědecká knihovna, 1986.
→ B 33506, Studijní, Sklad
5. HANZOVÁ, M.; TURECKIOVÁ, M.; VALIŠOVÁ, A. *Školní knihovny a výchova k práci s informacemi*. Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 1994. ISBN 80-211-0211-X.
→ F 39496/(1994), Studijní, Sklad
6. HOUDKOVÁ, Ludmila (ed.). *Informatická výchova dětí a mládeže v knihovnách Středočeského kraje : příprava uživatelů informací na středních školách - teze*. Kladno : SVK, 1984.
→ A 112003, Studijní, Sklad
7. CHALOUPKA, Otakar. *O literatuře pro děti*. Praha : Československý spisovatel, 1989.
→ A 125032, Studijní, Sklad
8. CHALOUPKA, Otakar. *Takoví jsme my - čeští čtenáři*. Praha : Adonai, 2002. ISBN 80-86500-53-5.
→ A 165409, Studijní, Sklad
9. *Knihovny bez hranic : sborník příspěvků z česko-slovenského semináře o dětské četbě*. Vsetín : Masarykova veřejná knihovna, [2001].
→ F 44572, Studijní, Sklad
10. KRÁTKÁ, J.; VACEK, P. *Audiovizuální edukace jako součást mediální výchovy*. Brno : Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4684-9.
→ F 47431, Studijní, Skripta, MDT 37.01
11. LEPILOVÁ, Květuše. *Středoškolské čtenářství*. Olomouc : Krajský pedagogický ústav Ostrava, pracoviště Olomouc, 1990. ISBN 80-900158-2-4.
→ A 132283, Studijní, Sklad
12. *Metodický portál www.rvp.cz : výběr příspěvků, čtenářská gramotnost*. Praha : Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2008. ISBN 978-80-87000-18-2.
→ A 188362, Všeobecná, Naučná, MDT 371.3
13. PODEŠVOVÁ, Květa. *Podíl veřejných knihoven na uskutečňování celospolečenských programů výchovy a*

vzdělávání mladé generace : met. materiál pro síť veřejných knihoven ČSR. Praha : St. knihovna ČSR - sektor výzkumu a metodiky knihovnictví, 1987.
→ VK Olomouc

14. POSPÍŠIL, J.; ZÁVODNÁ, L.S. *Mediální výchova.* Kralice na Hané : Computer Media, 2009. ISBN 978-80-7402-022-3.
→ B 51017, Všeobecná, Naučná, MDT 316.7
15. RESSLER, M.; HOUŠKOVÁ, Z. *Podpora informační gramotnosti ve veřejných knihovnách – cesta k budoucnosti.* Praha : Národní knihovna České republiky, 2006. ISBN 80-7050-500-1.
→ A 183022, Všeobecná, Naučná, MDT 021
→ A 183022, Studijní, Sklad
16. SEMRÁDOVÁ, Eva. *Kolektivní akce pro děti a mládež : [sborník met. textů lid. besed a soutěží knihoven Východočes. kraje v r. 1987].* V Hradci Králové : Státní vědecká knihovna Zdeňka Nejedlého, 1987.
→ B 36283, Studijní, Sklad
17. ŠTĚPÁNKOVÁ, Pavla. *Metodika výchovné práce s literaturou ve veřejných knihovnách ČSR.* Praha : Ústav pro kulturně výchovnou činnost, 1985.
→ MZK Brno
18. ŠTĚPÁNKOVÁ, Pavla. *Podíl veřejných knihoven ČSR v systému Mládež a kultura : metodický list.* Praha : St. knihovna ČSR - sektor výzkumu a metodiky knihovnictví, 1984.
→ VK Olomouc
19. URBANCZYKOVÁ, Jana. *Koncepce práce s dětmi a mládeží ve veřejných knihovnách Severomoravského kraje : realizace usnesení vlády ČSR a usnesení předsednictva vlády ČSSR.* Ostrava : Státní vědecká knihovna, 1986.
→ VK Olomouc

Články

1. LEDERBUCHOVÁ, Ladislava. O pubescentním čtenářství. *Český jazyk a literatura.* 1996/97, roč. 47, č. 1/2, s. 1-8. ISSN 0009-0786.
→ PA 186 A/1996-97, Studijní, Půjčovna - pouze prezenčně
2. ŠMAJSTRLOVÁ, Věra. Několik postřehů o četbě absolventů středních škol. *Český jazyk a literatura.* 1997/98, roč. 48, č. 5/6, s. 129-132. ISSN 0009-0786.
→ PA 186 A/1997-98, Studijní, Půjčovna - pouze prezenčně
3. CHALOUPKA, Otakar. Dětská literatura - dětské čtenářství? *Český jazyk a literatura.* 1997/98, roč. 48, č. 7/8, s. 156-161. ISSN 0009-0786.
→ PA 186 A/1997-98, Studijní, Půjčovna - pouze prezenčně
4. Dětské čtenářství a funkce literatury pro děti a mládež. *Český jazyk a literatura.* 2001/02, roč. 52, č. 1/2, s. 38-40. ISSN 0009-0786.
→ PA 186 A/2001-02, Studijní, Půjčovna - pouze prezenčně

5. LIPPMANN, Karel. Výuka literatury v současném pojetí modernizace vzdělání. *Český jazyk a literatura*. 2007/2008, roč. 58, č. 2, s. 75-79. ISSN 0009-0786.
→ PA 186 A/2007-08, Studijní, Půjčovna - pouze prezenčně
6. RK. Knihovna SPŠG. *Čtenář*. 1994, roč. 46, č. 12, s. 413. ISSN 0011-2321.
→ PA 188/1994, Studijní, Sklad
7. PEŠKOVÁ, Ivana. Knihovna součástí školy. *Čtenář*. 1995, roč. 47, č. 9, s. 318. ISSN 0011-2321.
→ PA 188/1995, Studijní, Sklad
8. (JH). Trochu jinak. *Čtenář*. 1997, roč. 49, č. 2, s. 67-68. ISSN 0011-2321.
→ PA 188/1997, Studijní, Sklad
9. NEJEZCHLEBOVÁ, Jana. Umíme zaujmout a získat dětského čtenáře? *Čtenář*. 1998, roč. 50, č. 11, s. 313-316. ISSN 011-2321.
→ PA 188/1998, Studijní, Sklad
10. KŘIVÁ, Eva. Preference soudobého dětského čtenáře v sociokulturním kontextu. *Čtenář*. 2003, roč. 55, č. 1, s. 19-22. ISSN 0011-2321.
→ PA 188/2003, Studijní, Sklad
11. NEJEZCHLEBOVÁ, Jana. IVIG 2003: informační výchova a informační gramotnost v teorii a praxi vzdělávacích institucí : střední škola : práce školní knihovny v několika brněnských gymnáziích. *Čtenář*. 2003, roč. 55, č. 12, s. 344-345. ISSN 0011-2321.
→ PA 188/2003, Studijní, Sklad
12. KOČÍ, Hana. Proměna středoškolských knihoven na pulzující informační centra. *Čtenář*. 2009, roč. 61, č. 3, s. 93-99. Dostupný též z WWW: <<http://www.npkk.cz/csk/files/standardy.pdf>>. ISSN 0011-2321.
→ PA 188/2009, Studijní, Sklad
13. ja. Gymnázium otevřelo anglickou knihovnu. *Deník Jablonecka. Jablonec nad Nisou*. 1997, roč. 5, č. 82 (1997-04-08), s. 7. ISSN 1210-6291.
→ PC 629 EA/1997, Studijní, Sklad - pouze prezenčně
14. DLASK, Robert. Knihovna pomůže výuce angličtiny a navíc přitáhne studenty ke čtení. *Deník Jablonecka. Jablonec nad Nisou*. 1997, roč. 5, č. 83 (1997-04-09), s. 6. ISSN 1210-6291.
→ PC 629 EA/1997, Studijní, Sklad - pouze prezenčně
15. PODROUŽKOVÁ, Jana. Lekce informační výchovy pro žáky 9. tříd ZŠ a 1. ročníku SŠ a SOU. *Duha*. 2006, roč. 20, č. 3, s. 6-7. ISSN 0862-1985.
→ PA 1370/2006, Studijní, Sklad
16. NEDOMOVÁ, L.; DOUCEK, P. Vzdělání a cesta k e-společnosti : jak vypadá práce s informacemi v českém základním a středním školství. In *E-strategie systémové integrace : sborník semináře*. Liberec : Technická univerzita, 2002, s. 83-100.
→ A 167825, Studijní, Regionální - TU
17. HOUŠKOVÁ, Zlata. Dětské čtenářství a Klub dětských knihoven. *Grand biblio : časopis pro čtenářskou veřejnost o knihách ze všech stran*. 2009, roč. 3, č. 9, s. 23. ISSN 1802-3320.
→ Studijní, Periodika – pouze prez.
18. MEDKOVÁ, Milena. Didaktika informační výchovy na středních školách. *Ikaros* [online]. 2009, roč. 13, č. 2 [cit. 2009-02-22]. Dostupný na WWW: <<http://www.ikaros.cz/node/5247>>. ISSN 1212-5075.

19. PERGLEROVÁ, Eva. Mluvití stříbro, o knihách zlato. *Literární noviny*. 2008, roč. 19, č. 4, s. A, C přílohy Školní noviny. ISSN 1210-0021.
→ PC 501/2008, Studijní, Sklad - pouze prezenčně
20. BRACHTLOVÁ, Jaroslava. Studijní středisko na střední odborné škole. In *Knihovny současnosti '96*. Brno : Sdružení knihoven ČR, 1996, s. 91-94.
→ A 147832/1996, Studijní, Sklad
21. NEJEZCHLEBOVÁ, Jana. Student a informace - knihovny středních škol. In *Knihovny současnosti '97*. Brno : Sdružení knihoven ČR, 1997, s. 137-140.
→ NK v Praze
22. JONÁK, Zdeněk. Školní informační centrum, mediátka součást moderní školy. *Pedagogicko-výchovný bulletin "b"*. 1998, roč. 1, č. 1, s. 6-8.
→ Národní pedagogická knihovna J.A. Komenského v Praze
23. HORÁČKOVÁ, Ilona. Starý dobrý čtenářský deník. *Rodina a škola*. 2008, roč. 55, č. 1, s. 22-23. ISSN 0035-7766.
→ PC 97/2008, Studijní, Sklad
24. TĚTHALOVÁ, Maki. Povinná četba – dobrá věc, nebo jenom přežitek? *Rodina a škola*. 2009, roč. 56, č. 9, s. 18-19. ISSN 0035-7766.
→ Studijní, Periodika – pouze prez.
25. TOMAN, Jaroslav. Soudobé trendy prepubescentního čtenářství. In *Současnost literatury pro děti a mládež*. 1996, s. 39-48. ISBN 80-7083-164-2.
→ F 42382, Studijní, Regionální - TU
26. PÍŠA, Vladimír. Soudobé problémy a trendy četby staršího školního věku. In *Současnost literatury pro děti a mládež*. 1996, s. 49-55. ISBN 80-7083-164-2.
→ F 42382, Studijní, Regionální - TU
27. PRUDKÝ, Libor. Výzkumy čtenářských zájmů dětí a mládeže v Liberci : (základní poznatky). In *Současnost literatury pro děti a mládež*. 1996, s. 91-100. ISBN 80-7083-164-2.
→ F 42382, Studijní, Regionální - TU
28. HESOVÁ, Alena. K zpracovanému systému rozvoje čtenářství. *Tvar*. 2009, roč. 20, č. 7, s. 6. ISSN 0862-657X.
→ PC 446 A/2009, Studijní, Sklad
29. DOUBRAVA, Lukáš. Se čtenářskou gramotností to vůbec není špatné : výroční zpráva ČŠI přichází s překvapivým zjištěním. *Učitelské noviny*. 2008, roč. 111, č. 1, s. 12-13. ISSN 0139-5718.
→ PB 2531/2008,1, Studijní, Sklad - pouze prezenčně
30. BLAŽKOVÁ, Božena. Do knihovny na internet - po internetu do knihovny : naše téma : knihovny a internet. *U nás*. 2004, roč. 13, č. 3, s. 19-20. ISSN 0862-9366.
→ PA 1464/2004, Studijní, Sklad
31. BLAŽKOVÁ, Božena. Studenti a Školní informační centrum při VOŠ a SZŠ v Trutnově. *U nás*. 2008, roč. 18, č. 2, s. 16-17. ISSN 0862-9366.
→ PA 1464/2008, Studijní, Sklad
→ Studijní, Periodika – pouze prez.

Periodika

1. *Současnost literatury pro děti a mládež : Liberec ..* Liberec : Technická univerzita v Liberci, [1996]-. Jednotlivé sv. mají ISBN.
→ F 42382/příslušný rok, Studijní, Regionální - TU

Online dokumenty

1. *Doporučení MŠMT k činnosti a funkci školní knihovny na základních a středních školách.* [cit. 2010-03-29]. Dostupný z WWW: <http://www.npkk.cz/csk/files/doporuceni_skolni_knihovny_net.pdf>.
2. DOMBROVSKÁ, M.; LANDOVÁ, H.; TICHÁ, L. Informační gramotnost - teorie a praxe v ČR. Národní knihovna. *Knihovnická revue*. 2004, roč. 15, č. 1, s. 7-18. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/NKKR0401/0401007.html>>. ISSN 1214-0678.

Databáze EBSCOhost (přístupná z počítačů KVK, možný vzdálený přístup)

3. ERICKSON, Lawrence. Informational literacy in the middle grades. *Clearing House* [online]. 1998, roč. 71, č. 3, s. 165 [cit. 2010-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=355790&lang=cs&site=ehost-live>>. ISSN 0009-8655.
4. NEUMANN, Delia. High School Students' Use of Databases : results of a National Delphi Study. *Journal of the American Society for Information Science*. 1995, roč. 46, č. 4, s. 284-298. Dostupný z WWW: <<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=9505232231&lang=cs&site=ehost-live>>. ISSN 0002-8231.
5. COHEN, Rebeca J. Sex Education and the American Public Library : a Study of Collection Development Reference Services, and Programming for Young Adults. *Young Adult Library Services* [online]. 2008, roč. 6, č. 3, s. 40-45 [cit. 2010-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=32432330&lang=cs&site=ehost-live>>. ISSN 1541-4302.